



Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Επιχειρηματολογία, πολυτροπικότητα και λογοτεχνία για τη σωτηρία του περιβάλλοντος»

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΡΙΜΗ-ΚΥΡΟΥ



ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012



ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr



A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Επιχειρηματολογία, πολυτροπικότητα και λογοτεχνία για τη σωτηρία του περιβάλλοντος

Δημιουργός

Κατερίνα Τρίμη-Κύρου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

(Σχεδιάστηκε για την Α΄ Γυμνασίου αλλά τουλάχιστον ορισμένες δραστηριότητες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν και στις υπόλοιπες τάξεις του Γυμνασίου με τα ίδια ή άλλα λογοτεχνικά κείμενα - εντός ή εκτός των σχολικών εγχειριδίων.)

Χρονολογία

Αύγουστος 2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

3η ενότητα: «Ταξίδι στον κόσμο της φύσης», επιχειρηματολογία, πολυτροπικότητα

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Νεοελληνική Λογοτεχνία



Χρονική διάρκεια

40 διδακτικές ώρες. (Καθώς πρόκειται για διαθεματικό σενάριο, οι δραστηριότητες θα διαδέχονται η μια την άλλη, παραβλέποντας τον χωρισμό των εβδομαδιαίων ωρών σε ώρες Γλώσσας και ώρες Λογοτεχνίας. Αυτό σημαίνει π.χ. ότι μπορεί επί μία εβδομάδα όλες οι ώρες να αφιερώνονται τυπικά στο ένα από τα δύο μαθήματα.)

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: wiki τάξης (για τα wikis βλ. βιβλιογραφία).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Αναγκαία υλικοτεχνική υποδομή σχολείου: εργαστήριο με σταθμούς εργασίας συνδεδεμένους στο διαδίκτυο, αίθουσα με Η/Υ και προβολικό μηχάνημα ή ψηφιακό (κοινώς διαδραστικό) πίνακα και ηχεία, cd player.

Προϋποτίθεται να είναι οι μαθητές/τριες σε κάποιο βαθμό εξοικειωμένοι α) με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο, β) με τις μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο, τον επεξεργαστή κειμένου και το λογισμικό παρουσίασης. Προφανώς με τα παραπάνω εργαλεία θα πρέπει να είναι εξοικειωμένος/η και ο/η εκπαιδευτικός.

Το σενάριο προβλέπει την αξιοποίηση ενός wiki. Έτσι, για ορισμένες φάσεις του σεναρίου ιδανικό είναι οι μαθητές/τριες να έχουν προσωπικό Η/Υ με σύνδεση στο διαδίκτυο. Για όσους δεν έχουν σύνδεση πρέπει να εξασφαλιστεί κάποιος χρόνος στο εργαστήριο πληροφορικής (κάποιο διάλειμμα, τα τελευταία λεπτά του μαθήματος της πληροφορικής κτλ.), ώστε να μπορούν να αναρτούν τις εργασίες τους, να λαμβάνουν την ανατροφοδότηση και να σχολιάζουν τις εργασίες των συμμαθητών/τριών τους. Επίσης, αναγκαία συνθήκη για το στήσιμο και τη λειτουργία του wiki είναι να έχει προηγηθεί μια εξοικείωση του/της εκπαιδευτικού με τη συγκεκριμένη πλατφόρμα. Τέλος, προϋπόθεση για την αξιοποίηση της πλατφόρμας



είναι η θετική στάση της διεύθυνσης απέναντι στα εργαλεία του Web 2.0, καθώς απαιτείται η συγκατάθεσή της για την αποστολή στους γονείς ενημερωτικής επιστολής, ώστε να εγκρίνουν την παράδοση ονόματος χρήστη και κωδικών στα παιδιά τους.

Ο σχεδιασμός προβλέπει πολλές από τις δραστηριότητες να υλοποιηθούν στο σχολικό εργαστήριο πληροφορικής. Αυτό προϋποθέτει ότι ο/η συναδέλφος Πληροφορικής δέχεται να παραχωρήσει το εργαστήριο, το οποίο βρίσκεται στην ευθύνη του. Εναλλακτικά, αν δεν παραχωρείται το εργαστήριο, κάποιες δραστηριότητες μπορούν να πραγματοποιηθούν με παραλλαγές στον χώρο του σχολείου, χρησιμοποιώντας βιντεοπροβολέα ή φωτοτυπημένο υλικό επιλεγμένο από τον/την εκπαιδευτικό (π.χ. φωτογραφικό υλικό από το οποίο επιλέγουν οι μαθητές τις φωτογραφίες που θα περιλάβουν στις παρουσιάσεις τους κτλ.) και κάποιες μπορούν να δοθούν ως ατομικές (ή και ομαδικές) εργασίες στο σπίτι.

Επειδή στην Α΄ Γυμνασίου δεν έχουν κατά κανόνα ιδιαίτερη εμπειρία από την ομαδοσυνεργατική μέθοδο, δεν είναι πολύ λειτουργικές οι ομάδες που αποτελούνται από περισσότερα από τρία μέλη αλλά για να καταλήξει ο/η εκπαιδευτικός στον χωρισμό των ομάδων, πρέπει να ληφθεί υπόψη και ο αριθμός των διαθέσιμων σταθμών εργασίας που συνδέονται με το διαδίκτυο.

Σε ορισμένα σημεία/βήματα των δραστηριοτήτων τα φύλλα εργασίας πρέπει να δίνουν αναλυτικές οδηγίες, καθώς πρόκειται για μαθητές/τριες Α΄ Γυμνασίου, και έχουν ανάγκη να υποστηρίζονται επαρκώς στα βήματα κάθε αποστολής που αναλαμβάνουν (ο/η εκπαιδευτικός δεν είναι δυνατόν να βρίσκεται ταυτόχρονα δίπλα σε όλες τις ομάδες). Αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι, όποτε οι μαθητές/τριες καλούνται να δημιουργήσουν, πρέπει να δίνεται μεγάλη ελευθερία επιλογών και πρωτοβουλιών.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.



Το σενάριο στηρίζεται

-

Το σενάριο αντλεί

- την παρενθετική διαδικασία που αφιερώνεται στην τεχνική της ανάγνωσης-κατανόησης ενός κειμένου από το σενάριο Λευτέρης Βεκρής, *Το σχολείο στον χρόνο*, Νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία, Β Γυμνασίου, 2012 και
- την ιδέα για το τελικό παραδοτέο του project, τη δημιουργία ιστοσελίδας, από ένα σχόλιο της Νότας Σεφερλή στον διαδικτυακό διάλογο που έλαβε χώρα μεταξύ των μελών της ομάδας που συμμετέχει στο πρόγραμμα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας μετά την ανάρτηση της πρώτης εκδοχής του συγκεκριμένου σεναρίου.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο συνδυάζει:

- ένα δίκτυο αναγνώσεων (κάποια λογοτεχνικά και μη κείμενα, μονοτροπικά και πολυτροπικά, που περιλαμβάνονται στα σχολικά εγχειρίδια ή προέρχονται από άλλες πηγές),
- την αναζήτηση στο διαδίκτυο, ευρείας χρήσης λογισμικά, την πλατφόρμα wiki και άλλα ψηφιακά μέσα (φωτογραφική μηχανή ή κάμερα), ανάλογα με τις επιλογές των μαθητών/τριών κατά την παραγωγή λόγου και
- την εργασία σε ομάδες (εντός και εκτός της τάξης).

Κατά σειρά οι δραστηριότητες προβλέπουν:

- μελέτη της επιστολής Ινδιάνου αρχηγού με παράλληλη διερεύνηση αφενός της τεχνικής της ανάγνωσης-κατανόησης, αφετέρου της λογικής των επιχειρηματολογικών κειμένων,



- προσέγγιση του αποσπάσματος «Μαύρο κύμα», εικονογράφηση του αποσπάσματος καθώς και της συνέχειας της πλοκής που θα επινοήσουν οι ομάδες και διερεύνηση της λογικής του πολυτροπικού κειμένου,
- προβολή της μεταφοράς του συγκεκριμένου βιβλίου σε κινούμενο σχέδιο, πρώτη προσέγγιση του κινηματογραφικού κώδικα και παραγωγή επιχειρηματολογικού λόγου για τη σύγκριση των διαφορετικών εκδοχών παρουσίασης της ιστορίας,
- αναζήτηση πληροφοριακού υλικού σε ιστοσελίδες που αναφέρονται σε οικολογικό θέμα και παράλληλη διερεύνηση των χαρακτηριστικών διαφόρων κειμενικών ειδών που κατατάσσονται στην επιχειρηματολογία, με τελικό παραδοτέο ένα πολυτροπικό κείμενο που να προβάλλει ένα οικολογικό ζήτημα (άρθρο, αφίσα κτλ.),
- παρακολούθηση και σχολιασμός ντοκιμαντέρ με οικολογικό θέμα,
- προσέγγιση του διηγήματος «Μανιτάρια στην πόλη»,
- θεατρικό παιχνίδι (δρώμενο και ανακριτική καρτέκλα) για την προσέγγιση του λογοτεχνικού κειμένου «Το δέντρο που έδινε»,
- προσέγγιση του διηγήματος «Ο άνθρωπος που φύτευε δέντρα» και προτάσεις για κάποιες οικολογικού περιεχομένου δράσεις της μαθητικής κοινότητας,
- χωρισμός σε σκηνές και παραγωγή ενός κόμικ ή ενός «φωτο-κόμικ» για ένα από τα τρία τελευταία λογοτεχνικά κείμενα.

Η παραγωγή κειμένων ακολουθείται από παρουσίαση στην ολομέλεια και συχνά ετεροαξιολόγηση των ομάδων είτε δια ζώσης είτε μέσω wiki.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

- Το συγκεκριμένο σενάριο θα μπορούσε να τοποθετηθεί γενικά στον δεύτερο κύκλο του θεωρητικού πλαισίου που προτείνει ο Δ. Κουτσογιάννης (2012).



Κάποια από τα βήματα ορισμένων δραστηριοτήτων εντάσσονται στον τρίτο κύκλο. Εύκολα μπορεί βέβαια να «απλοποιηθεί» σε σενάριο του πρώτου κύκλου αλλά δυσκολότερα, λόγω της ηλικίας των μαθητών/τριών, μπορεί να εξελιχθεί σε καθαρό σενάριο τρίτου κύκλου.

- Ο σχεδιασμός ακολουθεί τη λογική της επίλυσης προβλήματος. Το κόκκινο νήμα που συνδέει όλες τις δραστηριότητες είναι ένας τελικός στόχος, η δημιουργία μιας ιστοσελίδας με ποικίλα κειμενικά είδη, που να επιδιώκουν την ευαισθητοποίηση όσον αφορά την καταστροφή του περιβάλλοντος.
- Στην προσέγγιση των κειμένων (λογοτεχνικών και μη) ακολουθούνται κατά κανόνα τρεις φάσεις: πριν την ανάγνωση, ανάγνωση, μετά την ανάγνωση. Το σχήμα αυτό προτείνεται στις οδηγίες που έχουν αναρτηθεί για την Νεοελληνική Λογοτεχνία των Νέων προγραμμάτων σπουδών για τα πιλοτικά σχολεία στην [ιστοσελίδα του Ψηφιακού σχολείου](#). Στη φάση πριν την ανάγνωση, οι μαθητές/τριες προετοιμάζονται για την κυρίως φάση (κινητοποιείται το ενδιαφέρον τους, ανασύρονται σχετικά βιώματα ή γνώσεις) και στην φάση μετά την ανάγνωση δημιουργούν τα δικά τους κείμενα, αναπλαισιώνοντας τις γνώσεις τους ή επεκτείνοντας το θέμα. Μετά τα πρώτα κείμενα κάποιες φορές παραλείπεται το προαναγνωστικό στάδιο, καθώς οι δραστηριότητες που έχουν προηγηθεί αποτελούν επαρκή προετοιμασία για την προσέγγιση των νέων κειμένων.
- Για τη λειτουργία των ομάδων εφαρμόζεται μια παραλλαγή της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου, όπως αυτή προτείνεται από τον Ματσαγγούρα (2008). Οι μαθητές/τριες λειτουργούν συλλογικά και εναλλάσσονται_ στις θέσεις «συγκεκριμένης ευθύνης». Οι δύο τέτοιες θέσεις είναι ο «γραμματέας» και ο «παρουσιαστής». Ο γραμματέας έχει την ευθύνη να καταγράφει τις σκέψεις της ομάδας (είτε με το μολύβι είτε με το πληκτρολόγιο) ή χειρίζεται το ποντίκι και το πληκτρολόγιο, όταν η ομάδα αναζητά κάποια στοιχεία στο



διαδίκτυο. (Σε κάποιες περιπτώσεις θα πρέπει να μοιραστούν δύο μέλη τον ρόλο του γραμματέα, ένα μέλος για τον χειρισμό της αναζήτησης και ένα για τις σημειώσεις που προκύπτουν από την αναζήτηση.) Οι ομάδες ενθαρρύνονται αρχικά να αναθέτουν τον χειρισμό του υπολογιστή σε εκείνα τα μέλη που είναι πιο εξοικειωμένα με αυτόν, εξηγώντας ότι έτσι θα έχουν την ευκαιρία και τα υπόλοιπα μέλη να διευρύνουν τις γνώσεις τους πάνω στα χρησιμοποιούμενα εργαλεία. Ο «παρουσιαστής» προφανώς παρουσιάζει στην ολομέλεια την εργασία της ομάδας. Είναι σαφές όμως ότι όποιο μέλος σε μια συγκεκριμένη φάση δεν έχει κανένα από τους δύο παραπάνω ρόλους συμμετέχει ενεργά στη συζήτηση και έχει ισότιμη ευθύνη για το αποτέλεσμα της δουλειάς της ομάδας.

- Στις περισσότερες δραστηριότητες οι ομάδες εργάζονται πάνω στο ίδιο κείμενο, με το ίδιο φύλλο εργασίας, αλλά κάθε μία αναλαμβάνει την παρουσίαση ενός μόνο από τα ερωτήματά του. Αυτή η επιλογή έχει το πλεονέκτημα ότι όλες οι ομάδες γνωρίζουν καλά το κείμενο αναφοράς, άρα μπορούν εύκολα να κατανοήσουν τις παρουσιάσεις των άλλων ομάδων. Καθώς δε κάθε ομάδα έχει τη δυνατότητα να συμπληρώσει ή να διαφωνήσει με τις απαντήσεις των άλλων ομάδων, έχει λόγο να παρακολουθεί με προσοχή τις παρουσιάσεις των υπολοίπων.
- Στις παρουσιάσεις ο/η εκπαιδευτικός προοδευτικά περιορίζει τον δικό του ρόλο, δίνοντας διαρκώς μεγαλύτερη ευθύνη και πρωτοβουλία στο τμήμα. Οι μαθητές/τριες προετοιμάζονται παρακολουθώντας τον/την, ώστε να αναλάβουν σταδιακά την κάλυψη όλων των διαφορετικών αναγκών. Στις πρώτες παρουσιάσεις ο/η εκπαιδευτικός καταγράφει στον πίνακα τα βασικά σημεία των παρουσιάσεων και εντέλει ανακεφαλαιώνει. Αργότερα καταγράφει στον πίνακα αλλά αφήνει την ανακεφαλαίωση σε εθελοντή/ντρια



μαθητή/τρια. Στις τελευταίες αφήνει και τη λακωνική καταγραφή σε εθελοντή/ντρια.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο

Το σενάριο στοχεύει οι μαθητές/τριες:

- να έρθουν σε επαφή με διαφόρων ειδών κείμενα που έχουν ως θέμα/πηγή έμπνευσης τα οικολογικά προβλήματα και να διευρύνουν τις γνώσεις όσον αφορά αυτά τα προβλήματα, για τις αιτίες και για τους τρόπους θεραπείας τους,
- να προβληματιστούν πάνω στην οικολογική ηθική (σεβασμός της φύσης, «πράσινη» οικονομική ανάπτυξη, διάσωση του περιβάλλοντος για τις κατοπινές γενιές, υπεύθυνη και ενεργή στάση των πολιτών) και να τους δοθεί η δυνατότητα να αναπτύξουν οικολογική συνείδηση πάνω σε στέρεες γνώσεις,
- να αναπτύξουν κριτική στάση απέναντι στον κόσμο που ζουν και ιδίως απέναντι στον καταναλωτισμό και
- να κινητοποιηθούν με στόχο μια οικολογική δράση που θα επισφραγίζει την αλλαγή στάσης τους και τη συνειδητή υιοθέτηση των αξιών της οικολογίας.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται:

- να αποσαφηνιστεί η λογική με την οποία δέον να συνυπάρχουν σε ένα μήνυμα πολλοί διαφορετικοί κώδικες επικοινωνίας, δηλαδή οι κανόνες που διέπουν την πολυτροπικότητα,
- να κατανοηθεί ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των επιχειρηματολογικών κειμένων,
- να εμπεδωθούν γνώσεις που αφορούν την αφήγηση.



Οι γνώσεις για τη γλώσσα συνδέονται με τις γνώσεις για τον κόσμο αφενός γιατί κατακτώνται επαγωγικά, καθώς μελετώνται κείμενα που αφορούν τις γνώσεις για τον κόσμο αλλά και γιατί οι μαθητές/τριες τις αντιλαμβάνονται την κατάκτησή τους ως προϋπόθεση για την επιτυχημένη παρέμβασή τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι (με τη δημιουργία επικοινωνιακά αποτελεσματικών κειμένων αναρτημένων σε μια επιτυχημένη ιστοσελίδα).

Γραμματισμοί

Γλωσσικός-Κλασικός γραμματισμός

Στόχος είναι οι μαθητές/τριες να ασκηθούν:

- στον προφορικό (και στον προσχεδιασμένο προφορικό), στον υβριδικό (παρουσιάσεις στην ολομέλεια) και στον γραπτό λόγο σε κείμενα επιχειρηματολογίας με δοσμένες περιστάσεις επικοινωνίας,
- στην αποκωδικοποίηση και στην παραγωγή πολυτροπικών κειμένων επιχειρηματολογικών και αφηγηματικών.

Νέοι γραμματισμοί

Μέσω των δραστηριοτήτων οι μαθητές/τριες επιδιώκεται να εξοικειωθούν με:

- τις μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο, ώστε να αποκτήσουν εμπειρία στην αναζήτηση εικονικού υλικού αλλά και στην αναζήτηση και αξιολόγηση του αναγκαίου πληροφοριακού υλικού σχετικά με ένα θέμα,
- με βασικά λογισμικά (επεξεργαστής κειμένου, λογισμικό παρουσίασης), ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που αυτά δίνουν για παραγωγή μονοτροπικού και πολυτροπικού κειμένου καθώς και αναθεώρηση και βελτίωση κάθε κειμένου,
- με τη συνεργατική γραφή μέσω διαδικτύου (της πλατφόρμας wiki).

Κριτικός γραμματισμός

- Προβλέπεται η διαδικασία ετεροαξιολόγησης (με κριτήρια γνωστά εξ αρχής) και ο αναστοχασμός με στόχο τη βελτίωση του παραδοτέου.



- Διερευνάται η σχέση σκοπού και μέσου/μορφής καθώς και η σχέση των προβλεπόμενων δεκτών και του μέσου/μορφής του μηνύματος.

Οι γραμματισμοί συνδέονται με τις γνώσεις για τον κόσμο, καθώς η εξοικείωση με την αναζήτηση στο διαδίκτυο λαμβάνει χώρα ενώ επιχειρούν να εμπλουτίσουν με ενεργό τρόπο τις γνώσεις τους για το οικολογικό πρόβλημα και να συγκεντρώσουν υλικό που θα αξιοποιήσουν στην ιστοσελίδα που θα δημιουργήσουν. Η δημιουργία της ιστοσελίδας αυτής καθεαυτής αποτελεί τη συνεισφορά του τμήματος, για να διευρυνθούν οι γνώσεις για τον κόσμο που έχουν συμμαθητές/τριές τους από άλλα τμήματα ή άλλα σχολεία.

Παράλληλα, οι γραμματισμοί συνδέονται με τις γνώσεις για τη γλώσσα, καθώς στην παραγωγή λόγου θα καλούνται οι μαθητές/τριες να εφαρμόσουν τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει για την επιχειρηματολογία, την πολυτροπικότητα, την αφήγηση κτλ.

Διδακτικές πρακτικές

Το σενάριο εμπνεόμενο από τις θεωρίες του εποικοδομισμού και της κοινωνικής μάθησης θέτει ως κεντρικό στόχο την ενεργοποίηση των μαθητών/τριών και τη συνεργασία τους σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, ώστε να καταλήξουν επαγωγικά σε νέες γνώσεις και να κατακτήσουν σταδιακά νέες δεξιότητες, βοηθούμενοι από τα εμπειρότερα μέλη της ομάδας, ενώ παράλληλα θα διευρύνουν τον προβληματισμό τους σχετικά με το θέμα. Ο κύριος ρόλος του/της εκπαιδευτικού είναι αφενός να προετοιμάζει το έδαφος για τις δραστηριότητες, αφετέρου να διευκολύνει και να καθοδηγεί, όποτε οι ομάδες συναντούν δυσκολίες στην αποστολή τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το οικολογικό πρόβλημα είναι ένα θέμα που κινητοποιεί τόσο το λογικό όσο και το θυμικό, συνεπώς γενικά προσφέρεται για διαθεματική προσέγγιση Γλώσσας-Λογοτεχνίας. Επίσης είναι ένα θέμα για το οποίο οι μαθητές της Α΄ Γυμνασίου έχουν



προσλαμβάνουσες και θα μπορούσαν ευκολότερα να κάνουν τα πρώτα τους συνειδητά βήματα στην επιχειρηματολογία, ενώ παράλληλα προσφέρεται για την παραγωγή των πολυτροπικών κειμένων, καθώς υπάρχει αφθονία εικονικού υλικού στο διαδίκτυο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Θεματικά το σενάριο σχετίζεται με την 3^η θεματική ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Γλώσσας όσο και με την ενότητα «Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον» στη Λογοτεχνία, η οποία στα νέα προγράμματα σπουδών (που εφαρμόζονται στα πιλοτικά σχολεία του σχ. ετ. 2011-12 και 2012-13) προβλέπεται να απασχολήσει την τάξη για ένα τρίμηνο. Δύο από τα λογοτεχνικά κείμενα που αξιοποιούνται περιλαμβάνονται στο σχολικό ανθολόγιο της συγκεκριμένης τάξης (το «Μαύρο κύμα» του Λ. Σεπούλβεδα και τα «Μανιτάρια στην πόλη» του Ι. Καλβίνο).

Όσον αφορά τη θεωρία της γλώσσας, η πολυτροπικότητα και η επιχειρηματολογία προσεγγίζονται στην 3^η ενότητα του σχολικού εγχειριδίου. Ας σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζει ογκωδέστατη διδακτέα ύλη: εκτός των παραπάνω προβλέπεται να μελετηθεί και η περιγραφή και η αφήγηση. Η συντάκτρια του προτεινόμενου σεναρίου θεωρεί αναγκαία την αναδιανομή της ύλης και εντάσσει την περιγραφή και την αφήγηση στις δύο προηγούμενες ενότητες, περιορίζοντας τη μεταγλώσσα που πρέπει να προσεγγισθεί για πρώτη φορά στην ενότητα 3.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Το διαδίκτυο αξιοποιείται

- ως πόρος άντλησης εικονικού υλικού και πληροφοριών, που θα χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές/τριες για να δημιουργήσουν συνεργαζόμενοι σε ομάδες τα πολυτροπικά τους κείμενα, επιχειρηματολογικά και μη,



- ως χώρος επικοινωνίας μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικού, ως χώρος συνεργασίας για τη συγγραφή των κειμένων και ως χώρος δημοσιοποίησής τους (χάρη στην πλατφόρμα wiki).

Προστιθέμενη αξία:

- Προφανώς απαραίτητο υλικό μπορεί να αναζητηθεί και σε έντυπες εκδόσεις, αλλά στο διαδίκτυο είναι αφενός ευκολότερα και γρηγορότερα προσβάσιμο, αφετέρου πολύ πλούσιο, κάτι που διευκολύνει τη φάση της διερεύνησης.
- Η λειτουργία μιας κοινότητας μάθησης, η συνεργασία των ομάδων θα μπορούσε να επεκταθεί εκτός σχολικού χώρου με συναντήσεις δια ζώσης στα σπίτια των μαθητών/τριών. Όμως λόγω του φορτωμένου εξωσχολικού προγράμματός τους είναι δύσκολο να βρεθεί κοινή μέρα και ώρα συνάντησης, πρόβλημα που ξεπερνιέται με την ασύγχρονη επικοινωνία που εξασφαλίζει η πλατφόρμα wiki. Όσον αφορά την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών/τριών και του εκπαιδευτικού εκτός σχολείου κάθε άλλη λύση είναι ουσιαστικά ανεφάρμοστη.
- Η δημοσιοποίηση των παραγόμενων κειμένων (και η συνεπαγόμενη βέβαια ευχαρίστηση) είναι δυνατόν να εξασφαλιστεί και με την έντυπη έκδοσή τους. Το κόστος όμως είναι, ιδίως στην εποχή που διανύουμε, απαγορευτικό. Αντίθετα, η εν λόγω πλατφόρμα, συνεπώς και η ανάρτησή τους εκεί πραγματοποιείται με μηδενικό κόστος. Επιπλέον, η έντυπη δημοσίευση είναι κάτι που μπορεί να προκύψει μετά από πολύ χρόνο, ενώ η αμεσότητα της δημοσίευσης στο διαδίκτυο δημιουργεί πραγματικά αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας.

Επίσης, τα λογισμικά αξιοποιούνται ως εργαλεία πρακτικής γραμματισμού, καθώς τα κείμενα θα δημιουργηθούν με τον επεξεργαστή κειμένου ή το λογισμικό παρουσίασης ή το Movie Maker.

Προστιθέμενη αξία:



- Αν και τα κείμενα θα μπορούσαν να παραχθούν και χειρόγραφα, έτσι είναι δυσκολότερο και πολύ περισσότερο χρονοβόρο να επιτευχθεί ικανοποιητικό αισθητικό αποτέλεσμα.
- Η δυνατότητα άκοπης διαρκούς αλλαγής των ψηφιακών κειμένων δίνει πραγματικό νόημα στη διαδικασία ετεροαξιολόγησης και αναστοχασμού, αφού αυτή μπορεί ανώδυνα να οδηγήσει σε βελτίωση των κειμένων.
- Η ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό μπορεί να είναι σαφέστερη και αιτιολογημένη (αξιοποιώντας το εργαλείο «παρακολούθηση αλλαγών» ή διαφορετικά χρώματα γραμματοσειράς και φόντου και τις υποσημειώσεις) και άρα περισσότερο επωφελής για τον/τη μαθητή/τρια.

Κείμενα

Πέρα από κείμενα που περιλαμβάνονται στα σχολικά εγχειρίδια αξιοποιούνται:

- Ολόκληρη η επιστολή Ινδιάνου αρχηγού στον πρόεδρο των ΗΠΑ (19^{ος} αι.), απόσπασμα της οποίας περιλαμβάνεται στο σχολικό βιβλίο.
- Ντοκιμαντέρ με οικολογικό θέμα από τη σειρά εκπομπών «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα».
- Ιστοσελίδες οικολογικών οργανώσεων.
- Εικονικό υλικό από το διαδίκτυο (που περιλαμβάνεται στα φύλλα εργασίας).
- Ένα κεφάλαιο από το βιβλίο «Ο γάτος που έμαθε σ' ένα γλάρο να πετάει» του Λούις Σεπούλβεδα και ένα απόσπασμα από την κινηματογραφική εκδοχή του παραπάνω έργου (κινούμενο σχέδιο).
- Το διήγημα «Ο άνθρωπος που φύτευε δέντρα» του Ζαν Ζιονό και η μεταφορά του στην οθόνη (κινούμενο σχέδιο).
- Το αλληγορικό παραμύθι «Το δέντρο που έδινε» του Σελ Σιλβερστάιν.



Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η δραστηριότητα

1ο δίωρο

Πριν την ανάγνωση

Ο/η εκπαιδευτικός ανακοινώνει στο τμήμα ότι το επόμενο χρονικό διάστημα το κεντρικό θέμα που θα τους/τις απασχολήσει είναι ο κίνδυνος καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Εξηγεί ότι, πέρα από τις γνώσεις που θα αποκτήσουν για το θέμα και τον προβληματισμό που θα αναπτύξουν καθώς θα εξελίσσεται το project, θα διευρύνουν τις γνώσεις τους για τον γραπτό και τον προφορικό λόγο. Ρωτά με τι δραστηριότητες φαντάζονται ότι θα ασχοληθούν, αφήνει να ακουστούν όσες ιδέες υπάρχουν και επιβεβαιώνει όποτε οι μαθητές/τριες μαντεύουν σωστά. (Υπάρχει βέβαια πάντα η πιθανότητα να ακουστεί κάποια ιδέα που να εμπλουτίζει το σχεδιασμό.) Τελικά αποκαλύπτει ότι έχει σχεδιάσει αρκετές δραστηριότητες με απώτερο στόχο, αφού προετοιμαστούν, να δημιουργήσουν από κοινού μια ιστοσελίδα για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της ευρύτερης σχολικής κοινότητας. Το wiki του τμήματος θα είναι ο «προστατευμένος» χώρος όπου θα προετοιμάσουν τις δουλειές τους πριν τις αναρτήσουν σε ιστότοπο ανοικτής πρόσβασης. Θα περιλάβουν σε αυτόν διάφορων ειδών κείμενα και «καλλιτεχνικές» δημιουργίες τους αλλά προηγούμενα θα πρέπει να διαβάσουν και να συζητήσουν αρκετά, για να διευρύνουν τις γνώσεις και τον προβληματισμό τους τόσο πάνω στο θέμα όσο και πάνω στους τρόπους προβολής του. Έτσι, ο/η εκπαιδευτικός προχωρά στη διανομή του φωτοτυπημένου πρώτου κειμένου.

Ανάγνωση

Πρόκειται για το γράμμα ενός Ινδιάνου αρχηγού προς τον Πρόεδρο των ΗΠΑ πριν περίπου 170 χρόνια. Ένα απόσπασμά του περιλαμβάνεται στο σχολικό εγχειρίδιο αλλά προτείνεται το τμήμα να εργαστεί πάνω σε ολόκληρο το κείμενο (παρατίθεται στο παράρτημα). Ο/η εκπαιδευτικός διαβάζει το κείμενο. Στη συνέχεια δίνεται



χρόνος, για να διαβάσουν οι μαθητές/τριες το κείμενο σιωπηλά, εντοπίζοντας λέξεις ή σημεία που δεν καταλαβαίνουν. Όταν όλοι/ες ολοκληρώσουν την ανάγνωση, ερωτούνται πώς θα μπορούσαν να ερμηνεύσουν τα δυσνόητα σημεία, αν δεν βρίσκονταν στο σχολείο, όπου μπορούν να απευθυνθούν στον/στην εκπαιδευτικό. Στόχος είναι τα παιδιά να βρουν μόνα τους (ή με κατάλληλη καθοδήγηση) τις εναλλακτικές λύσεις, τις οποίες καταγράφει στον πίνακα ο/η εκπαιδευτικός: αν έχω άγνωστη λέξη, ρωτώ γονιό/μεγάλο αδέρφι, ψάχνω στο λεξικό (έντυπο ή ηλεκτρονικό-διαδικτυακό), αν δεν οφείλεται σε άγνωστη λέξη ή μη κατανόηση, τότε ξαναδιαβάζω πιο προσεχτικά, συνδυάζοντας με ό,τι προηγείται και με ό,τι έπεται. Τις εναλλακτικές λύσεις αναλαμβάνει ένα μέλος του τμήματος να τις αναρτήσει στο wiki του τμήματος, για να μπορούν όλοι/ες να ανατρέχουν σε αυτές όποια στιγμή θέλουν. (Ευνόητο είναι ότι, όπως και τα άλλα κείμενα που αναρτώνται από τους μαθητές/τριες, έτσι και οι ανακεφαλαιώσεις σχολιάζονται από τον/την εκπαιδευτικό, ο οποίος και προτείνει τις τυχόν απαραίτητες βελτιώσεις. Αν δεν είναι δυνατή η αξιοποίηση ενός wiki από το τμήμα, ο/η εκπαιδευτικός τονίζει ότι πρέπει οι μαθητές/τριες να αντιγράψουν όσα θα καταγράψει, διορθώνοντας/βελτιώνοντας επί τόπου τις προτάσεις που ακούγονται.)

Ύστερα δίνονται οι ερμηνείες των λέξεων κτλ. που δυσκόλεψαν τα παιδιά στο συγκεκριμένο κείμενο, ξαναδιαβάζεται κάθε σημείο που ήταν δυσνόητο και τους εξηγείται πως η νέα ανάγνωση μετά τη διευκρίνιση είναι κάτι που δεν πρέπει να παραλείπουν να κάνουν.

Αφού η ολομέλεια εντοπίσει τον πομπό, τον δέκτη, το μέσο και το γενικό σκοπό του μηνύματος (επιστολή για απάντηση σε μια πρόταση), ο/η εκπαιδευτικός θέτει το ερώτημα αν το κείμενο αυτό θεωρούν ότι ανήκει στην κατηγορία της αφήγησης ή της περιγραφής (που έχουν ήδη διδαχθεί) ή σε κάποια άλλη κατηγορία. Ο/η εκπαιδευτικός εκμεταλλεύεται κατάλληλα τις απαντήσεις και προσπαθεί να εκμαιεύσει τους όρους επιχείρημα, επιχειρηματολογία. Ύστερα με καταιγισμό ιδεών



καταγράφονται στον πίνακα άλλες περιπτώσεις στις οποίες συντάσσονται κείμενα επιχειρηματολογίας. Αν η λίστα που προκύπτει είναι μικρή, ο/η εκπαιδευτικός προσπαθεί να οδηγήσει τη σκέψη των μαθητών/τριών και στις λιγότερο αυτονόητες εκδοχές επιχειρηματικού λόγου (διαφήμιση, αφίσα, ντοκιμαντέρ κτλ.).

Στη συνέχεια οι ομάδες (ήδη διαμορφωμένες από προηγούμενο project ή νέες ομάδες) μελετούν το κείμενο, συζητούν και απαντούν στα ερωτήματα του [φύλλου εργασίας 1](#).

Ως εργασία για το σπίτι προτείνεται στους μαθητές/τριες να περιηγηθούν σε όσες το δυνατόν περισσότερες ιστοσελίδες που ασχολούνται με οικολογικά προβλήματα, για να ενημερωθούν αλλά και να παρατηρήσουν τη δομή τους. Στο wiki θα βρουν διευθύνσεις όπου είναι αναρτημένες λίστες τέτοιων ιστοσελίδων (<http://dide.flo.sch.gr/Links/ecology.html>.

http://www.oikologos.gr/index.php?option=com_weblinks&view=category&id=72&Itemid=234)

Αν θέλουν, μπορούν να αναζητήσουν και άλλες ιστοσελίδες που εστιάζουν σε κάποιο ειδικό θέμα, που θα κινήσει το ενδιαφέρον τους κατά την περιήγηση σε κάποια ιστοσελίδα.

(π.χ. υδρότοποι: http://www.ekby.gr/ekby/el/EKBY_home_el.html)

2ο δίωρο στην αίθουσα

Δίνεται λίγος χρόνος για τις τελευταίες συνεννοήσεις των ομάδων και αρχίζουν οι παρουσιάσεις. Κάθε ερώτημα-υποερώτημα παρουσιάζεται από μια διαφορετική ομάδα και οι υπόλοιπες συμπληρώνουν ή καταθέτουν τη διαφορετική τους γνώμη. Οι ομάδες αξιολογούνται τόσο από την παρουσίασή τους όσο και από τις παρεμβάσεις τους στις παρουσιάσεις των άλλων ομάδων και γενικά από τη συμμετοχή τους στη συζήτηση. Ο/η εκπαιδευτικός σημειώνει τα κύρια σημεία των παρουσιάσεων και



παρεμβαίνει όσο το δυνατόν λιγότερο, κυρίως για να ενθαρρύνει τη συζήτηση ή να προτείνει έμμεσα νέα μονοπάτια σκέψης.

Μετά την ανάγνωση

Όταν ολοκληρωθεί η συζήτηση στα παραπάνω ερωτήματα, οι ομάδες καλούνται να συμπληρώσουν με όσα περισσότερα αποτελέσματα μπορούν να σκεφτούν την εξής υποθετική πρόταση:

Αν η στάση ζωής των Ινδιάνων ήταν στάση ζωής όλων των ανθρώπων, τότε...

- δεν θα
- θα...
- ...

Με τη λήξη του χρόνου που έχει δοθεί για την εργασία αυτή (εξαρτάται από την ετοιμότητα κάθε τμήματος) διαδοχικά οι ομάδες διαβάζουν ένα από τα αποτελέσματα που σκέφτηκαν, μέχρι να ακουστούν όλες οι ιδέες (πρέπει να προσέχουν για να μην επαναλάβουν κάτι που έχει ήδη αναφερθεί).

Αν υπάρχει χρόνος (διαφορετικά ως ατομική εργασία για το σπίτι), καλούνται να επιλέξουν μια φράση του κειμένου, την οποία θα χρησιμοποιούσαν για κεντρικό σλόγκαν στην αφίσα ή στο τηλεοπτικό σποτ μιας οικολογικής εκστρατείας, δηλώνοντας α) ποιος ακριβώς θα ήταν ο στόχος της οικολογικής αυτής εκστρατείας και β) γιατί θεωρούν ότι ταιριάζει η επιλεγμένη φράση. Θα αναρτήσουν την επιλογή τους (ομαδική ή ατομική) στο wiki, στη σχετική σελίδα. Σε επόμενη φάση θα αξιοποιηθεί αυτή η εργασία για ένα κείμενο της ιστοσελίδας. Θα λάβουν για την εργασία τους ανατροφοδότηση από τον/την εκπαιδευτικό μέσω του wiki, η οποία θα εστιάζει κυρίως στην αιτιολόγηση της επιλογής τους.

3η δραστηριότητα

Πριν την ανάγνωση



1η ώρα στο εργαστήριο

Οι μαθητές/τριες ενημερώνονται ότι, επειδή το επόμενο κείμενο με το οποίο θα ασχοληθούν σχετίζεται με τη μόλυνση των θαλασσών, οι ομάδες θα αναζητήσουν στο διαδίκτυο (google-εικόνες) 5-6 φωτογραφίες που σχετίζονται με τη μόλυνση των θαλασσών και σοκάρουν τον θεατή, τις οποίες θα αποθηκεύσουν σε ιδιαίτερο φάκελο που θα δημιουργήσουν. Μετά θα επιλέξουν μία από αυτές και θα συζητήσουν μεταξύ τους για τα συναισθήματα και τις σκέψεις που τους γεννά η θέα της συγκεκριμένης φωτογραφίας, καθώς και, αν μπορούν, θα εντοπίσουν την αιτία του προβλήματος και τις πιθανές λύσεις του. (Αν δεν γνωρίζουν τις αιτίες ή τις λύσεις και έχουν χρόνο, μπορούν να αναζητήσουν σχετικές πληροφορίες στο διαδίκτυο.) Όλα τα παραπάνω θα καταγραφούν σε αρχείο λογισμικού παρουσίασης, το οποίο κάθε ομάδα θα αποθηκεύσει σε USB (ή στο wiki, αν η αίθουσα διδασκαλίας διαθέτει σύνδεση με το διαδίκτυο) και θα το παρουσιάσει τη 2η διδακτική ώρα στην ολομέλεια.

2η ώρα στην αίθουσα

Ενώ γίνονται οι παρουσιάσεις, η εκπαιδευτικός συμπυκνώνει στον πίνακα το είδος του προβλήματος, τις σκέψεις και τα συναισθήματα, τις αιτίες και τις λύσεις. Οι ομάδες λαμβάνουν ανατροφοδότηση για τις παρουσιάσεις από τον/την εκπαιδευτικό αλλά και υπάρχει η δυνατότητα να λάβουν σχόλια και από όποια ομάδα το επιθυμεί. (Αναμένεται μεταξύ των φωτογραφιών που θα επιλεγούν να υπάρχει τουλάχιστον μία θαλάσσιου πτηνού που έχει παγιδευτεί σε πετρελαιοκηλίδα. Για τη μάλλον απίθανη περίπτωση να μην έχουν περιλάβει στους φακέλους τους μια τέτοια φωτογραφία, ο/η εκπαιδευτικός έχει αποθηκευμένες κάποιες, τις οποίες προβάλλει μετά το τέλος των παρουσιάσεων και καλεί την ολομέλεια να καταθέσει με καταιγισμό ιδεών σκέψεις και συναισθήματα.)

Μετά τη λήξη των παρουσιάσεων, ως εργασία στο σπίτι οι μαθητές/τριες καλούνται να σκεφτούν και να καταγράψουν στη σχετική σελίδα του wiki πιθανούς



τίτλους για τον οικολογικό τους ιστότοπο και ενθαρρύνονται να συνεχίσουν την περιήγηση στις οικολογικές ιστοσελίδες.

Ανάγνωση

1ο δίωρο στην αίθουσα

Ο/η εκπαιδευτικός ενημερώνει το τμήμα ότι θα ασχοληθούν αυτή τη φορά με ένα λογοτεχνικό κείμενο, ένα απόσπασμα ενός λογοτεχνικού βιβλίου Χιλιανού συγγραφέα, που έχει ως πηγή έμπνευσης όσα συζητήθηκαν στην προηγούμενη συνάντησή τους. Τελικός στόχος θα είναι μια δική τους «καλλιτεχνική» δημιουργία, αφού πρώτα μελετήσουν το κείμενο που θα διαβάσει στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός. Κατά την ανάγνωση οι μαθητές/τριες έχουν κλειστά τα βιβλία τους, ενώ το κείμενο προβάλλεται χωρίς τον τίτλο του στον διαδραστικό πίνακα ή σε οθόνη προβολής, αντιγραμμένο από το ηλεκτρονικό βιβλίο του «Ψηφιακού σχολείου». (Δεν είναι απαραίτητη η προβολή του κειμένου, απλά βοηθά το τμήμα να παρακολουθεί την ανάγνωση. Η απλή ακρόαση της ιστορίας είναι επίσης μια καλή άσκηση για την συγκεντρωμένη παρακολούθηση προφορικού λόγου.) Τους έχει ζητηθεί να παρακολουθήσουν με προσοχή, ώστε οι ομάδες να σκεφτούν μετά το τέλος της ανάγνωσης έναν τίτλο για το απόσπασμα, την επιλογή του οποίου θα αιτιολογήσουν στη συνέχεια στην ολομέλεια.

Αφού οι ομάδες καταλήξουν και γίνουν οι παρουσιάσεις τίτλων και αιτιολογήσεων, οι μαθητές/τριες ανοίγουν τα βιβλία και συζητούν τον τίτλο «Μαύρο κύμα» (δεν αποκλείεται βέβαια αυτός ή παρόμοιος τίτλος να έχει προταθεί ήδη από κάποια ομάδα), εστιάζοντας στην κυριολεκτική και στη μεταφορική χρήση του επιθέτου «μαύρο». (Αν ο/η εκπαιδευτικός κρίνει ότι πρέπει να επιμείνει στη διάκριση κυριολεξίας-μεταφοράς, το συγκεκριμένο κείμενο προσφέρεται, το τμήμα μπορεί να αναζητήσει και άλλες λέξεις του κειμένου που χρησιμοποιούνται μεταφορικά.) Ο/η



εκπαιδευτικός ζητά να γίνει σιωπηλή ανάγνωση και οι μαθητές/τριες να εντοπίσουν τυχόν άγνωστες λέξεις ή δυσνόητα σημεία.

Αφού λυθούν όποιες τυχόν απορίες, οι ομάδες δουλεύουν με το [φύλλο εργασίας 2](#). Αν οι ομάδες δεν προλάβουν να ολοκληρώσουν την προετοιμασία τους, συνεχίζουν τη συμπλήρωση του φύλλου εργασίας μέσω του wiki του τμήματος.

2^ο δώρο στην αίθουσα

Γίνονται οι τελευταίες συνεννοήσεις των ομάδων και ξεκινούν οι παρουσιάσεις. Κάθε ερώτημα ή υποερώτημα παρουσιάζεται από διαφορετική ομάδα και οι υπόλοιπες συμπληρώνουν ή καταθέτουν τη διαφορετική τους άποψη. Γνωρίζουν ότι αξιολογούνται τόσο για τις παρουσιάσεις τους όσο και για τις παρεμβάσεις τους στις παρουσιάσεις των άλλων ομάδων. Οι απαντήσεις καταγράφονται στον πίνακα από τον/την εκπαιδευτικό και τέλος ένας/μία μαθητής/τρια αναλαμβάνει να ανακεφαλαιώσει.

Στον χρόνο που απομένει ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί ότι η αποστολή των ομάδων στην επόμενη συνάντηση προϋποθέτει πως κάθε ομάδα θα έχει βρει ένα πιθανό τέλος στην ιστορία της Κενγκά. Αυτές οι διαφορετικές συνέχειες θα παρουσιαστούν στον ιστότοπο με υπερσυνδέσμους, ακολουθώντας περίπου το μοντέλο που ο Ευγένιος Τριβιζάς χρησιμοποίησε στην ιστορία «Τα 88 ντολμαδάκια». (Μια σύντομη επίδειξη του συγκεκριμένου βιβλίου κρίνεται σκόπιμη σε αυτό το σημείο.) Η οδηγία που δίνεται είναι να αναζητήσουν ένα πιθανό τέλος, το οποίο θα μπορούσαν να το διηγηθούν σε 400 λέξεις το πολύ. Μπορούν να συνεχίσουν τη συζήτηση και μέσω wiki, γιατί στην επόμενη συνάντηση θα ήταν καλό να έχουν καταλήξει στην πλοκή, ώστε να μη χάσουν πολύτιμο χρόνο μπροστά στους υπολογιστές.

Μετά την ανάγνωση

1ο δώρο στο εργαστήριο



Ο/η εκπαιδευτικός ενημερώνει ότι αυτή τη φορά η αποστολή των ομάδων είναι να δημιουργήσουν ένα πολυτροπικό κείμενο. Εξηγεί τον όρο «πολυτροπικό» και με σύντομο καταγισμό ιδεών στον πίνακα συγκεντρώνονται πολυτροπικά κείμενα με διαφορετικούς συνδυασμούς κωδικών. Από όλους τους τύπους πολυτροπικών κειμένων ο/η εκπαιδευτικός ρωτά τι μαντεύουν ότι θα αφορά τη σημερινή αποστολή τους. Αφήνει να ακουστούν κάποιες απαντήσεις και τους καλεί να ανάψουν την οθόνη του υπολογιστή της ομάδας τους, όπου υπάρχει ήδη ανοικτό ένα ψηφιακό φύλλο εργασίας (το υπ. αρ. 3) που ορίζει ως αποστολή των ομάδων να εικονογραφήσουν το «Μαύρο κύμα» και το τέλος στο οποίο έχουν καταλήξει. Το φύλλο εργασίας αναφέρει αναλυτικά τα κριτήρια αξιολόγησης της δουλειάς τους (βλέπε στο παράρτημα). Διευκρινίζεται ότι μπορούν να κάνουν στο αρχείο που τους δίδεται όποιες αλλαγές επιθυμούν όσον αφορά τη γραμματοσειρά (τύπος, μέγεθος, χρώμα), τη διάταξη της σελίδας κτλ., αλλά πρέπει να μπορούν και να τις αιτιολογήσουν.

Οι ομάδες που δεν προλάβουν να τελειώσουν, οφείλουν να το κάνουν συνεργαζόμενες μέσω wiki.

2ο δίωρο στην αίθουσα διδασκαλίας

Οι παρουσιάσεις γίνονται στην αίθουσα διδασκαλίας (που πρέπει να είναι εξοπλισμένη με Η/Υ και βιντεοπροβολέα ή διαδραστικό πίνακα). Κάθε ομάδα διαβάξει σε κοινή θεά το τέλος της ιστορίας της. Μπορεί την ανάγνωση να την αναλάβει ένας εκπρόσωπος ή αν το κείμενο προσφέρεται να επιλέξουν μια πιο «θεατρική» ανάγνωση, όπου διαφορετικά μέλη της ομάδας θα αναλάβουν διαφορετικούς ρόλους (αφηγητής, πρόσωπα των μονολόγων/διαλόγων). Ο/η εκπαιδευτικός συντονίζει τη συζήτηση ετεροαξιολόγησης (παρεμβαίνοντας μόνο σε περιπτώσεις λανθασμένης ή ανεπαρκούς αιτιολόγησης), συζήτηση που αφορά τα κριτήρια υπ. αρ. 3 και 7 του φύλλου εργασίας (δηλ. την ιδέα του τέλους και τον τρόπο παρουσίασης).



Στη συνέχεια κάθε ομάδα παρουσιάζει τις επιλογές της για τη συνολική εικονογράφηση και τα κριτήρια με τα οποία προχώρησαν σε αυτές. Επίσης αν έχει κάνει διαφορετικές επιλογές γραμματοσειράς και διάταξης σελίδας, τις εξηγεί. Ο/η εκπαιδευτικός κρατά σημειώσεις στον πίνακα και έτσι επαγωγικά προκύπτει η λογική που διέπει ένα πολυτροπικό κείμενο.

Μετά την ανακεφαλαίωση για την πολυτροπικότητα, ο/η εκπαιδευτικός διαβάζει την εκκίνηση του επόμενου κεφαλαίου του βιβλίου «Ο γάτος που έμαθε σε ένα γλάρο να πετάει» και καλεί την ολομέλεια να προβλέψει το τέλος που έχει σκεφτεί ο συγγραφέας. Εν τέλει παροτρύνει τους/τις μαθητές/τριες να το αναζητήσουν στη βιβλιοθήκη του σχολείου ή σε βιβλιοπωλείο, για να ανακαλύψουν πώς τελειώνει η ιστορία. Για να έχουν χρόνο να ασχοληθούν με την ανάγνωση, δεν τους ανατίθεται τίποτε άλλο μέχρι την επόμενη συνάντηση.

4η δραστηριότητα

1η ώρα στην αίθουσα διδασκαλίας

Ο/η εκπαιδευτικός ξεκινά ρωτώντας αν κάποιος/α πρόλαβε να βρει και να ξεκινήσει το διάβασμα του «Γάτου που έμαθε σ' ένα γλάρο να πετάει», με στόχο να ενθαρρύνει σε αυτήν την κατεύθυνση.

Ανάγνωση

Στη συνέχεια προβάλλει ένα [απόσπασμα από ένα ιταλικής παραγωγής κινούμενο σχέδιο](#) που βασίστηκε στο εν λόγω βιβλίο

Μετά την προβολή, ο/η εκπαιδευτικός κάνει μια γρήγορη «ψηφοφορία»: ζητά να σηκώσουν τα χέρια πρώτα όσοι /ες τους άρεσε το κινούμενο σχέδιο, ύστερα όσοι/ες δεν τους άρεσε και δίνει τον λόγο σε παιδιά των δύο διαφορετικών απόψεων, τα οποία επιχειρηματολογούν, για να στηρίξουν την ψήφο τους.

Στη συνέχεια, προβάλλει επιλεγμένα print screen από διαφορετικών ειδών πλάνα του κινουμένου σχεδίου (γενικά πλάνα, μεσαία, κοντινά...), προσπαθώντας να



διευκολύνει την ολομέλεια να αποκωδικοποιήσει την ιδιαίτερη λειτουργία που έχει κάθε διαφορετική εστίαση (βλέπε παράρτημα). Σημειώνει στον πίνακα τα συμπεράσματα της συζήτησης για τη διαφορετική νοηματοδότηση των βασικών πλάνων και εξηγεί ότι σε επόμενη αποστολή που θα δημιουργήσουν ένα κόμικ θα βρουν πολύ χρήσιμα όσα ανακάλυψαν/συνειδητοποίησαν σήμερα για την κινηματογραφική γλώσσα. Την ανακεφαλαίωση αναλαμβάνει ένας/μία εθελοντής/ντρια και άλλος εθελοντής/ντρια αναλαμβάνει να αναρτήσει τις σημειώσεις στο wiki του τμήματος, ώστε να μπορούν οι ομάδες να ανατρέξουν σε αυτές, όταν θα τις χρειαστούν.

Εργασία ατομικής αξιολόγησης

Μετά την ανάγνωση

2η ώρα στην αίθουσα διδασκαλίας

Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί ότι αυτή τη φορά οι μαθητές/τριες θα συντάξουν ατομικά μια παράγραφο. Παρακινεί να θυμηθούν από τι αποτελείται μια δομημένη παράγραφος (έχει ήδη διδαχθεί η δομή της παραγράφου στην προηγούμενη ενότητα) και παρακαλεί να ακολουθήσουν τις οδηγίες της εκφώνησης.

Ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει το φύλλο ατομικής αξιολόγησης με δύο ερωτήματα από τα οποία θα πρέπει να επιλέξουν ένα:

- α) Ο Σεπούλβεδα θα πετύχαινε καλύτερα το σκοπό του, αν εξέδιδε εικονογραφημένο το βιβλίο του;
- β) Το κινούμενο σχέδιο το οποίο στηρίζεται στο βιβλίο του Σεπούλβεδα υπηρετεί πανομοιότυπα τον σκοπό του συγγραφέα;

Ο/η εκπαιδευτικός τονίζει να διαβάσουν με προσοχή την εκφώνηση πριν ξεκινήσουν να γράφουν, γιατί υπάρχουν λεπτομέρειες που δεν τις έχει παρουσιάσει προφορικά. (Η εκφώνηση προτείνει στα παιδιά να απαντήσουν λαμβάνοντας υπόψη και τους δέκτες στους οποίους απευθύνονται οι διαφορετικές εκδοχές της ιστορίας: βιβλίο, εικονογραφημένο βιβλίο, κινούμενο σχέδιο.)



Όταν παραδοθούν όλα τα φύλλα αξιολόγησης, αξιοποιείται ο χρόνος που απομένει για συζήτηση πάνω στα δύο ερωτήματα.

5η δραστηριότητα

Φάση θεματικής και μορφικής διερεύνησης

Ανάγνωση

(2 ώρες στους σταθμούς εργασίας)

Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί στην ολομέλεια ότι ως τώρα έχουν αξιοποιήσει στην ιστοσελίδα τους τη λογοτεχνία για την ευαισθητοποίηση των αναγνωστών. Ήρθε η ώρα να προχωρήσουν με άλλου είδους κείμενα, τα οποία να εκπέμπουν το μήνυμά τους με αμεσότερο τρόπο, όχι έμμεσα, μέσα από την εξέλιξη μιας ιστορίας. Η επόμενη αποστολή αφορά δηλαδή κείμενα ενημερωτικά και προτρεπτικά. Ο/η εκπαιδευτικός ρωτά ποια νομίζουν ότι πρέπει να είναι τα επόμενα βήματα, πριν καταπιαστούν με την παραγωγή τέτοιων κειμένων. Αφήνει να ακουστούν οι σκέψεις της ολομέλειας, αξιοποιεί όσες προσφέρονται και εξηγεί την πορεία που προτείνει ως έμπειρος/η ενήλικας: Πριν να προχωρήσουν στη δική τους παραγωγή λόγου, θα μελετήσουν κείμενα που έγραψαν κάποιοι ειδικότεροι και/ή εμπειρότεροι συντάκτες, όχι τόσο για να συγκεντρώσουν πληροφοριακό υλικό, όσο για να δουν διάφορους τρόπους παρουσίασης ενός θέματος και να πάρουν ιδέες. Θα μελετήσουν λοιπόν διαφόρων ειδών μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα που έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο, ακολουθώντας το [φύλλο εργασίας 4](#).

Όποιες ομάδες δεν προλάβουν να ολοκληρώσουν, φροντίζουν να το κάνουν μέσω wiki.

(2 διδακτικές ώρες στην αίθουσα)

Σε αυτή τη συνάντηση οι ομάδες παρουσιάζουν διαδοχικά τα ερωτήματα του φύλλου εργασίας. Κάθε ερώτημα το αναλαμβάνει μια διαφορετική ομάδα και οι υπόλοιπες



καταθέτουν συμπληρώσεις, διαφορές, αν υπάρχουν. Ο/η εκπαιδευτικός, αν χρειαστεί, παρεμβαίνει ως ο έμπειρος ενήλικας σε περιπτώσεις διαφωνίας.

Στη συνέχεια οι ομάδες καλούνται να ανατρέξουν στις σημειώσεις που κράτησαν τα μέλη κατά τις περιηγήσεις τους σε ιστοσελίδες με οικολογικά θέματα. Στόχος να επιλέξουν ένα από τα ευρύτερα θέματα που συνάντησαν (υπερθέρμανση του πλανήτη, διαχείριση απορριμμάτων, βιομηχανική μόλυνση, ενεργειακό πρόβλημα, μεταλλαγμένα προϊόντα, βιολογικά προϊόντα, ζώα/φυτά υπό εξαφάνιση...), με το οποίο επιθυμούν να ασχοληθούν στην επόμενη φάση, κατά την οποία θα δημιουργήσουν το κείμενο της ομάδας τους. Ύστερα, θα πρέπει να σκεφτούν ποιο σκοπό θα έχει το κείμενό τους και με ποια από τις μορφές που είδαν να παίρνει ο επιχειρηματικός λόγος πιστεύουν ότι θα εξυπηρετηθεί καλύτερα ο σκοπός αυτός (αφίσα, άρθρο, σποτάκι τηλεοπτικό ή ραδιοφωνικό, βίντεο-κλιπ, φυλλάδιο), ώστε να επιλέξουν με ποιο κειμενικό είδος θα θίξουν το συγκεκριμένο πρόβλημα.

Μέχρι την επόμενη συνάντηση πρέπει να έχουν καταλήξει, όσον αφορά το θέμα το οποίο θα προβάλουν. Αν δεν το έχουν καταφέρει πριν το τέλος της διδακτικής ώρας, θα το κάνουν επικοινωνώντας μέσω wiki.

Φάση εμπλουτισμού-εμβάθυνσης

6η δραστηριότητα (2 ώρες στην αίθουσα)

Μελετώνται σε ολομέλεια πολυτροπικά κείμενα με στόχο να πάρουν οι ομάδες ιδέες για την αποστολή που έχουν αναλάβει.

Ανάγνωση

1η-2η ώρα

Ο/η εκπαιδευτικός ζητά από τις ομάδες να δηλώσουν με ποιο θέμα θα ασχοληθούν και τις καλεί να αρχίσουν να συλλέγουν το απαραίτητο πληροφοριακό, εικονικό ή



ηχητικό υλικό στο οποίο θα στηριχθούν για την παραγωγή λόγου (ως εργασία για το σπίτι).

Στη συνέχεια εξηγεί στο τμήμα ότι στη συγκεκριμένη συνάντηση θα μελετήσουν παραδείγματα πολυτροπικών κειμένων που επιχειρηματολογούν πάνω σε ένα οικολογικό πρόβλημα, ώστε να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές στρατηγικές πειθούς και να αντλήσουν ίσως χρήσιμες ιδέες για το δικό τους κείμενο.

Προβάλλονται στην ολομέλεια παραδείγματα (που ο/η εκπαιδευτικός θα αναζητήσει στο διαδίκτυο) από γελοιογραφίες-σκίτσα, κόμικ και αφίσες ή σποτάκια από εκστρατείες οικολογικών οργανώσεων (τα φιλμάκια προβάλλονται δύο φορές, για να προλάβουν οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν τις λεπτομέρειες). Πριν την εκκίνηση της προβολής έχει μοιραστεί το φύλλο εργασίας, ώστε οι μαθητές/τριες να παρακολουθούν γνωρίζοντας σε τι να εστιάσουν. Μετά την προβολή κάθε νέου παραδείγματος πολυτροπικού κειμένου δίνεται λίγος χρόνος στην ολομέλεια, για να σκεφτεί πάνω στα ζητούμενα του φύλλου εργασίας. Στη συνέχεια εθελοντές/ντριες παίρνουν τον λόγο και συζητούν πάνω στα εξής ερωτήματα:

- α) Ποιο είναι το εύρημα στο οποίο στηρίζεται το συγκεκριμένο κείμενο; Αξιολογήστε το εύρημα.
- β) Πώς λειτουργεί η εικόνα σε σχέση με τον λόγο; Τον εικονογραφεί, τον συμπληρώνει, ενισχύει το μήνυμά του, βοηθά στην κατανόησή του, τον υποκαθιστά (δηλαδή κάποιο μέρος του μηνύματος εμφανίζεται μονάχα με εικόνα);
- γ) Πώς λειτουργεί ο ήχος σε σχέση με τον λόγο; Τον αναδεικνύει κερδίζοντας την προσοχή του ακροατή, ενισχύει το μήνυμά του, βοηθά στην κατανόηση ή στην αποδοχή του μηνύματος;
- δ) Με ποιο τρόπο προσπαθεί να πείσει το συγκεκριμένο παράδειγμα κειμένου: απευθύνεται στη λογική μας (με επιχειρήματα ορθολογικά, στοιχεία επιστημονικά), απευθύνεται στο θυμικό μας (επιχειρεί να συγκινήσει, να σοκάρει...) ή συνδυάζει τους παραπάνω τρόπους πειθούς;



ε) Στην περίπτωση κόμικ ή ταινίας μικρού μήκους, παρατηρήστε το διαφορετικό καδράρισμα/πλάνο. Υπάρχει κάποια επιλογή που σας έκανε εντύπωση, που είχε σημασία για την πετυχημένη μετάδοση του συγκεκριμένου μηνύματος;

Όταν ολοκληρωθεί αυτή η συζήτηση, οι ομάδες συσκέπτονται για να αποφασίσουν ποιος θα είναι ο σκοπός του κειμένου (ενημέρωση, προτροπή, ευαισθητοποίηση...) και πώς θα εξυπηρετήσουν καλύτερα τον σκοπό τους, δηλαδή α) με ποιο κειμενικό είδος θα προβάλουν την προβληματική τους και β) ποιους τρόπους πειθούς θα επιστρατεύσουν.

Φάση σχεδιασμού και παραγωγής λόγου (2 ώρες στους σταθμούς εργασίας)

7η Δραστηριότητα

Μετά την ανάγνωση

Στην αρχή της συνάντησης οι ομάδες δηλώνουν με τη σειρά τις επιλογές τους όσον αφορά τον σκοπό του κειμένου, καθώς και τον τύπο κειμένου και τους τρόπους πειθούς που θα εξυπηρετήσουν καλύτερα τον σκοπό του κειμένου. Σημειωτέον ότι δεν υπάρχει πρόβλημα, αν κάποιες ομάδες επιθυμούν να ασχοληθούν με το ίδιο θέμα, ακόμα κι αν επιλέξουν την ίδια εκδοχή επιχειρηματολογικού λόγου, καθώς θα δώσουν την ευκαιρία να διαπιστώσει η ολομέλεια πόσο η υλοποίηση μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την εστίαση, την αισθητική κτλ. κάθε ομάδας.

Ο/η εκπαιδευτικός ενημερώνει ότι θα ήταν καλό να προχωρήσουν τον σχεδιασμό τους όσο γίνεται περισσότερο στο τρέχον δίωρο, γιατί στη συνέχεια θα πρέπει να συνεργαστούν για την υλοποίηση εκτός διδακτικών ωρών. Υπενθυμίζει ότι το τελικό αποτέλεσμα της δουλειάς τους θα αναρτηθεί βέβαια στο wiki αλλά και στο ηλεκτρονικό περιοδικό του σχολείου.

Τα βήματα της αποστολής είναι τα παρακάτω: Οι ομάδες καταγράφουν το υλικό που χρειάζονται (πληροφορίες, εικονικό υλικό, μουσική κτλ.) και το αναζητούν στο διαδίκτυο. Ύστερα αποφασίζουν τη δομή του κειμένου και συζητούν τα στοιχεία



που αφορούν την αισθητική του. Δίνεται χρόνος δύο εβδομάδων για να πάρει το παραδοτέο την τελική του μορφή. Είναι προφανές ότι κάποια παραδοτέα θα μπορούσαν οι ομάδες να τα ολοκληρώσουν με ασύγχρονη επικοινωνία μέσω wiki, κάποια άλλα ίσως απαιτούν συνεύρεση των μελών των ομάδων εκτός του σχολικού χρόνου (π.χ. αν γυρίσουν ένα τηλεοπτικό ή ραδιοφωνικό σποτάκι).

Όταν λήξει η διορία και τα παραδοτέα των ομάδων έχουν φτάσει στην τελική μορφή τους στο wiki, οι μαθητές/τριες οφείλουν εντός 3 ημερών να καταθέσουν ατομικά σχόλια στις εργασίες των συμμαθητών/τριών τους, εντοπίζοντας τα θετικά σημεία τους και προτείνοντας ευγενικά πιθανές βελτιώσεις (τηρώντας πάντα τη δεοντολογία που έχει ήδη συμφωνηθεί από όλους/ες στο συμβόλαιο λειτουργίας του wiki). Όταν έχουν κατατεθεί αρκετά σχόλια, ο/η εκπαιδευτικός προτείνει αναγκαίες βελτιώσεις που δεν έχουν προταθεί ή εξηγεί ποιες από τις προτάσεις που έχουν γίνει από συμμαθητές/τριες είναι ορθές και ποιες όχι. Είναι στην ευθύνη των ομάδων να προχωρήσουν στις απαραίτητες διορθώσεις εντός 3 ημερών από τη στιγμή που έλαβαν την ανατροφοδότηση από τον/την εκπαιδευτικό. Για να παρακινηθούν να καταθέσουν τα σχόλιά τους αλλά και να προχωρήσουν σε βελτιώσεις, έχει γίνει σαφές από τον/την εκπαιδευτικό ότι η ενεργή συμμετοχή στη φάση της ετεροαξιολόγησης και του αναστοχασμού θα ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση των ομάδων.

Φάση εμπλουτισμού-εμβάθυνσης

8η δραστηριότητα

2 ώρες στην αίθουσα διδασκαλίας

1η ώρα

Ο/η εκπαιδευτικός ρωτά αν η εργασία των ομάδων προχωρά ικανοποιητικά. Στη συνέχεια εξηγεί ότι αυτή τη φορά θα προβληθούν αποσπάσματα από ντοκιμαντέρ, στα οποία να περιλαμβάνονται διαφορετικά τεκμήρια: φωτογραφίες, συνεντεύξεις



ειδικών επιστημόνων ή μαρτύρων, στατιστικά δεδομένα κτλ. Στόχος είναι να εντοπιστούν τα διαφορετικά τεκμήρια και να συζητηθεί η βαρύτητα και η δύναμη πειθούς των διαφόρων ειδών τεκμηρίων και του συνδυασμού τους. (Ενδεικτικά προτείνονται επεισόδια από ένα αφιέρωμα του Στέλιου Κούλογλου με τον γενικό τίτλο *Ο πολιτισμός που σκοτώνει*, στη σειρά εκπομπών της NET *Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα*, τα οποία μπορεί κανείς να εντοπίσει στο ψηφιακό αρχείο της ΕΡΤ. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το επεισόδιο για τον καρκινογόνο αμίαντο στο εργοστάσιο ΕΛΕΝΙΤ (Βλέπε <http://evia-logos.blogspot.gr/2011/04/o.html>), καθώς περιλαμβάνει και συνέντευξη από τον εργοστασιάρχη και δίνει την ευκαιρία για τη συζήτηση πάνω στο ζήτημα των αξιόπιστων και μη μαρτυριών, των αληθών και πλαστών επιχειρημάτων.) Μετά την προβολή ακολουθεί συζήτηση πάνω στα ζητούμενα που τέθηκαν εξ αρχής.

2η ώρα

Θα προβληθεί απόσπασμα από το ντοκιμαντέρ «Μια άβολη αλήθεια» του Αλ Γκορ, ώστε να μελετήσει η ολομέλεια τον επιχειρηματικό λόγο σε μια διάλεξη.

Τα ερωτήματα που θα κατευθύνουν την ολομέλεια πού να εστιάσει την προσοχή της κατά την προβολή είναι τα εξής:

- α) Με ποιους τρόπους προσπαθεί να πείσει ο Αλ Γκορ; Τι είδους επιχειρήματα αξιοποιεί;
- β) Ποια εξωγλωσσικά στοιχεία χρησιμοποιεί (εκφράσεις, χειρονομίες ή άλλες κινήσεις, παύσεις);
- γ) Πώς κερδίζει το ενδιαφέρον του κοινού ο ομιλητής;

Μετά την προβολή ακολουθεί η συζήτηση στην ολομέλεια.

Φάση εμπλουτισμού-εμβάθυνσης

Στη συνέχεια προσεγγίζονται κι άλλα λογοτεχνικά κείμενα που προκρίνει η συντάκτρια του σεναρίου ως φέροντα ισχυρή συγκινησιακή φόρτιση. Τα εκτός σχολικού εγχειριδίου κείμενα φωτοτυπούνται χωρίς εικονογράφηση, ώστε να μη



δεσμευτούν ασύνειδα οι μαθητές/τριες στην αισθητική των βιβλίων, όταν θα πρέπει να παραγάγουν το δικό τους έργο (βλέπε στη συνέχεια: «μετά την ανάγνωση»).

9η δραστηριότητα

Α) 4 ώρες στην αίθουσα

1ο δίωρο

Ο/η εκπαιδευτικός ζητά μια γρήγορη ενημέρωση για το σημείο που βρίσκονται οι ομαδικές εργασίες που εκπονούνται.

Πριν την ανάγνωση

Έπειτα θέτει στην ολομέλεια το ερώτημα ποια προβλέπουν να είναι η υπόθεση ενός διηγήματος που έχει τον τίτλο «Μανιτάρια στην πόλη» και αφήνει να ακουστούν όσες ιδέες υπάρχουν. Στη συνέχεια καλεί τα παιδιά να ανοίξουν τα βιβλία στη σωστή σελίδα και να παρακολουθήσουν την ανάγνωση, για να δουν τελικά ποια είναι η υπόθεση.

Ανάγνωση

Ακολουθεί μια πρώτη ανάγνωση από τον/την εκπαιδευτικό και καταϊγισμός ιδεών, για να αποδοθεί στην ιστορία ένα επίθετο (αστεία, γλυκόπικρη, απρόβλεπτη κτλ.).

Στη συνέχεια δίνεται χρόνος, για να διαβάσουν οι μαθητές/τριες το κείμενο σιωπηλά, εντοπίζοντας λέξεις ή σημεία που δεν καταλαβαίνουν. Όταν όλοι/ες ολοκληρώσουν την ανάγνωση, δίνονται οι διευκρινίσεις που ζητούνται από τα παιδιά και ξαναδιαβάζεται κάθε σημείο που ήταν δυσνόητο.

Στη συνέχεια οι ομάδες συμπληρώνουν φύλλο εργασίας που τους διανέμεται όπου τους ζητείται:

- α) το αφηγηματικό διάγραμμα του κειμένου (χώρος, χρόνος, πρόσωπα, πρόβλημα, δράση, αποτέλεσμα, λύση)
- β) να στηρίξουν σε πληροφορίες του κειμένου την οικονομική κατάσταση στην οποία πιστεύουν ότι βρίσκεται ο Μαρκοβάλντο



- γ) να διατυπώσουν κάποιες υποθέσεις για ποιους λόγους ο Μαρκοβάλντο έχει την εμμονή να αναζητά διαρκώς σημάδια της φύσης στο αστικό περιβάλλον όπου ζει
- δ) να συζητήσουν αν οι ίδιοι και γενικά οι συνομήλικοί τους έχουν παρόμοια ανάγκη
- ε) να σκεφτούν τους λόγους για τους οποίους ο/η εκπαιδευτικός ενέταξε το συγκεκριμένο διήγημα στην τρέχουσα θεματική ενότητα.

2^ο δίωρο

Οι ομάδες δίνουν αναφορά για την πορεία της εργασίας που έχουν αναλάβει για την ιστοσελίδα. Αναφέρουν αν υπάρχουν προβλήματα τεχνικά και λαμβάνουν βοήθεια από συμμαθητές/τριες με εμπειρία στις ΤΠΕ ή από τον/την εκπαιδευτικό.

Ύστερα παρουσιάζουν με τον γνωστό τρόπο τις απαντήσεις στο προηγούμενο φύλλο εργασίας, οι οποίες αναρτώνται από έναν εθελοντή/ντρια στο wiki.

B) 2 ώρες στην αίθουσα

Ο/η εκπαιδευτικός έχει διαμορφώσει την αίθουσα ως εξής: έχει αποσύρει τα θρανία στους τοίχους και με τις καρέκλες έχει δημιουργήσει έναν κύκλο προσθέτοντας και τη δική του/της καρέκλα στον κύκλο. Εξηγεί στο τμήμα ότι αυτή τη φορά θα κάνουν ένα θεατρικό παιχνίδι. Υπάρχουν οι εξής εναλλακτικές: Κάποιες ομάδες αποτελούμενες από ένα αγόρι και ένα κορίτσι που θα αποδώσουν δύο ήρωες μιας ιστορίας και από δύο αφηγητές/τριες που θα εναλλάσσονται από σκηνή σε σκηνή θα κάνουν μια μικρή παράσταση. Διευκρινίζεται ότι δε θα χρειαστεί να μάθουν απέξω τον ρόλο τους, απλά πρέπει να αποφασίσουν το ύφος που υιοθετήσουν σε κάθε σημείο του διαλόγου ή της αφήγησης, καθώς και τις κινήσεις που θα συνοδεύουν τα λόγια. Κάποιες άλλες ομάδες θα ετοιμάσουν ερωτήσεις για τα δύο πρόσωπα της ιστορίας, για να τους «ανακρίνουν», θα παίξουν δηλαδή το θεατρικό παιχνίδι που είναι γνωστό ως «ανακριτική καρέκλα». Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά που διάλεξαν να προετοιμάσουν παράσταση να μείνουν εντός του κύκλου και εκείνα που διαλέγουν την ανακριτική καρέκλα να βγουν εκτός κύκλου. Τα πρώτα πρέπει να



χωριστούν σε τετραμελείς ομάδες, τα δεύτερα σε δύο ομάδες. Αν ο αριθμός των πρώτων δε διαιρείται ακριβώς δια του 4, μπορεί μια ομάδα να έχει μόνο έναν αφηγητή ή, αν περισσεύει ένα ζευγάρι αγοριού-κοριτσιού, ο/η εκπαιδευτικός θα αναλάβει τον ρόλο του αφηγητή.

Αφού χωριστεί το τμήμα, κάθε ζευγάρι με τους αφηγητές/τριες του κάθονται στον κύκλο σε κοντινές καρέκλες και μετακινούν τις καρέκλες τους, ώστε να σχηματίσουν μικρούς κύκλους, το ίδιο ισχύει και για τις δύο ομάδες της ανακριτικής καρέκλας. Μοιράζεται η φωτοτυπημένη ιστορία «Το δέντρο που έδινε», που συνοδεύεται από διαφορετικές οδηγίες για τις ομάδες του δρώμενου και της ανακριτικής καρέκλας. Δίνεται ο απαραίτητος χρόνος, ώστε όλοι/ες να διαβάσουν σιωπηλά την ιστορία.

Όταν η πρώτη ανάγνωση ολοκληρωθεί, ο/η εκπαιδευτικός προτείνει τα παιδιά που θα ετοιμάσουν παράσταση να ακολουθήσουν τις οδηγίες που τους έχουν δοθεί: Θα ξαναδιαβάσουν σιωπηλά την ιστορία, δίνοντας τώρα μεγαλύτερη προσοχή στα σημεία στίξης και στο νόημα, ώστε να αποφασίσουν την έκφραση που πρέπει να έχουν τα λόγια. Πρέπει δηλαδή να διαμορφώσουν την άποψή τους για τους χαρακτήρες των πρωταγωνιστών, για τα συναισθήματα που έχουν όταν μιλούν, ώστε να είναι επιλέξουν το κατάλληλο ύφος. Εξηγεί ότι μπορούν να αξιοποιήσουν και τις παύσεις, την αλλαγή της έντασης, της ταχύτητας εκφοράς κτλ. Τα αγόρια της τάξης πρέπει να αποφασίσουν πώς θα αποδώσουν τα λόγια του αγοριού, τα κορίτσια τα λόγια της μηλιάς και οι αφηγητές/τριες τα λόγια του αφηγητή. Στη συνέχεια κάθε ομάδα κάνει χαμηλόφωνα μια πρόβα. Κάθε μέλος μιας ομάδας μπορεί να πει τη γνώμη του για την έκφραση που δίνουν στα λόγια τους τα υπόλοιπα μέλη της και να προτείνει ίσως κάποια παραλλαγή στον επιτονισμό κτλ. Οι ομάδες προβάουν ξανά, για να καταλήξουν στην οριστική εκδοχή τους για την ιστορία.

Οι ομάδες της «ανακριτικής καρέκλας» εντωμεταξύ ακολουθούν τις δικές τους οδηγίες: Καταρχάς ψηφίζουν ποιον ήρωα (τη μηλιά ή το αγόρι) θα ήθελαν να



ανακρίνουν. Αν και οι δύο ομάδες επιλέξουν τον ίδιο ήρωα και επιμένουν στην επιλογή τους, ο/η εκπαιδευτικός κληρώνει τις αναθέσεις. Ύστερα από κάθε ομάδα αναζητείται ο/η εθελοντής/ντρια που θα αναλάβει τον ρόλο του ανακρινόμενου αγοριού ή της ανακρινόμενης μηλιάς αντίστοιχα. Αυτά τα δύο παιδιά αποσύρονται σε κάποια γωνιά της αίθουσας και μελετούν σιωπηλά το κείμενο, ώστε να προετοιμαστούν για τις τυχόν ερωτήσεις που θα δεχθούν. Τα υπόλοιπα μέλη των δύο ομάδων συνεργάζονται, για να βρουν τις ερωτήσεις που θα απευθύνουν στον ήρωα που έχουν αναλάβει. Πρέπει οι ερωτήσεις τους να αναζητούν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τα κίνητρά του.

Όταν ο/η εκπαιδευτικός διαπιστώσει ότι οι ομάδες έχουν ολοκληρώσει την προετοιμασία τους, προτείνει να επανέλθουν οι καρέκλες σε σχήμα κύκλου, φέρνει μια καρέκλα του κύκλου στο κέντρο και προτείνει να στέκονται πάνω σε αυτή τα κορίτσια που έχουν τον ρόλο της μηλιάς, ενώ από το άνοιγμα που δημιουργήθηκε στον κύκλο από τη μετακίνηση της καρέκλας θα μπορούσε αν θέλει να εμφανίζεται και να αποσύρεται το αγόρι σε κάθε αλλαγή σκηνής. Βέβαια, θα μπορούσε κάποια ομάδα να σηματοδοτήσει διαφορετικά την αλλαγή σκηνής. Οι αφηγητές/τριες μπορούν να στέκονται μέσα ή έξω από τον κύκλο. Οι ηθοποιοί θα πρέπει επί τόπου να αυτοσχεδιάσουν τις κινήσεις με τις οποίες θα συνοδεύουν τα λόγια τους. Δίνεται ένα τρίλεπτο για να γίνουν οι τελευταίες συνεννοήσεις των ομάδων και αρχίζουν οι παρουσιάσεις. Οι μαθητές/τριες που παρακολουθούν κρατούν σημειώσεις, γιατί θα έχουν την ευκαιρία στο τέλος της διαδικασίας να σχολιάσουν τις παρουσιάσεις και να αιτιολογήσουν ποια εκδοχή θεωρούν ότι αποδίδει καλύτερα το νόημα της ιστορίας.

Ακολουθούν οι «ανακρίσεις» των δύο ηρώων. Έχουν δικαίωμα και οι υπόλοιποι/ες μαθητές/τριες να προσθέσουν κάποια ερώτηση, όταν τελειώσουν οι ερωτήσεις που ετοίμασε κάθε ομάδα.



Τέλος, ο/η εκπαιδευτικός ρωτά την ολομέλεια ποιους νομίζουν ότι είναι ο σκοπός του συγγραφέα, όταν γράφει αυτή την ιστορία και ποιους συμβολισμούς χρησιμοποιεί. Προφανώς δεν αναζητείται μία και μοναδική σωστή ερμηνεία.

Γ) 2 δώρα στην αίθουσα

1ο δώρο

Πριν την εκκίνηση του νέου δώρου, ο/η εκπαιδευτικός προτρέπει τις ομάδες να αναρτήσουν τα κείμενά τους αν τα έχουν ολοκληρώσει. Επίσης, να αρχίσουν να διαβάζουν τις εργασίες των συμμαθητών/τριών τους και να τους καταθέσουν σχόλια. Προφανώς θα κάνει το ίδιο και ο/η εκπαιδευτικός.

Ο/η εκπαιδευτικός έχει διαμορφώσει την αίθουσα περίπου όπως και στην προηγούμενη συνάντηση αλλά αντί για κύκλο οι καρέκλες δημιουργούν ένα ημικύκλιο με άνοιγμα προς την οθόνη όπου θα προβάλλονται τα αποσπάσματα από το διήγημα «Ο άνθρωπος που φύτευε δέντρα». Για τη δημιουργία κατάλληλου κλίματος την ώρα της ανάγνωσης ακούγεται από ένα cd-player μια χαλαρωτική μουσική σε χαμηλή ένταση (ενδεικτικά προτείνονται: αποσπάσματα από το soundtrack της ταινίας Αμελί, π.χ. <http://www.youtube.com/watch?v=H2-1u8xvk54&feature=related> ή έργα του Βαγγέλη Παπαθανασίου, π.χ. <http://www.youtube.com/watch?v=12Nky9lo8Nc&feature=BFa&list=AL94UKMTqg-9DP2vzWYeuffGIBb4mi-Gho>, <http://www.youtube.com/watch?v=J0QQJfPi3ps&feature=BFa&list=AL94UKMTqg-9DP2vzWYeuffGIBb4mi-Gho>) ή το Adagio του Αλμπινόνι (<http://www.youtube.com/watch?v=zuh3WyfVL2M&feature=related>). <http://www.youtube.com/watch?v=3S7VFdmuRWY&feature=BFa&list=AL94UKMTqg-9DP2vzWYeuffGIBb4mi-Gho>) και, ει δυνατόν, την κατάλληλη στιγμή ήχοι της φύσης που να ταιριάζουν με όσα παρουσιάζονται στο κείμενο (αέρας, προβατάκια, πουλάκια, πηγή νερού, φωνές παιδιών που παίζουν). Αυτή η ηχητική υπόκρουση



είναι δυνατόν να προετοιμαστεί από τον/την εκπαιδευτικό ή από κάποιο μέλος του τμήματος που είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένο με τις μηχανές αναζήτησης και το λογισμικό παρουσίασης και γνωρίζει πώς να αναζητήσει και να εισαγάγει ήχο (με σταδιακή είσοδο και έξοδο) σε κάποιες λέξεις του κειμένου.

Ο/η εκπαιδευτικός διαβάζει με τον εξής τρόπο: σταματά την ανάγνωση σε επιλεγμένα σημεία και ζητά από την ολομέλεια να προβλέψει τη συνέχεια (προφανώς η συνέχεια δεν πρέπει να προβάλλεται στην οθόνη). Ο/η εκπαιδευτικός κάθε φορά αφήνει να ακουστούν ορισμένες εκδοχές και συνεχίζει την ανάγνωση μέχρι το τέλος. Ύστερα ζητά από κάθε μαθητή/τρια ένα ουσιαστικό που έρχεται στο νου του/της μετά την ανάγνωση του διηγήματος. Στη συνέχεια μοιράζει φωτοτυπημένο το κείμενο και δίνει επαρκή χρόνο, για να ξαναδιαβάσουν σιωπηλά οι μαθητές/τριες μόνοι/ες τους το κείμενο, με την οδηγία να υπογραμμίσουν λέξεις ή εκφράσεις που δεν κατανοούν. Παράλληλα συνεχίζει να ακούγεται η χαλαρωτική μουσική.

Όταν όλοι/ες έχουν τελειώσει την ανάγνωση, γίνονται οι ζητούμενες νοηματικές διευκρινίσεις και καλούνται οι ομάδες να συμπληρώσουν χειρόγραφα (τεκμηριώνοντας με παραπομπές στο κείμενο) ένα φύλλο εργασίας με τα εξής ερωτήματα:

- α) Ποιος ο σκοπός του συγγραφέα όταν γράφει το διήγημα;
- β) Τι συναισθήματα και τι σκέψεις γεννά στους αναγνώστες η ιστορία αφενός για το κεντρικό πρόσωπο και αφετέρου για τη δράση του;
- γ) Τι περισσότερο εντυπωσιάζει σε αυτή την ιστορία;
- δ) Ποια είναι η συνολική προσφορά του Μπουβιέ;
- ε) Ο Μπουβιέ δρούσε στοχεύοντας μόνο στα άμεσα αποτελέσματα, δηλ. στον πολλαπλασιασμό των δέντρων ή είχε συνείδηση των έμμεσων αποτελεσμάτων και το σχέδιό του ήταν ευρύτερο;
- στ) Από ποιες λεπτομέρειες μας αποκαλύπτεται σταδιακά η προσωπικότητα του βασικού ήρωα;



ζ) Ποια είναι τα κίνητρά του και ποια δεν είναι;

η) Σε τι σκέψεις μας οδηγεί η ιστορία για τη σημερινή πραγματικότητα και για το ρόλο τον δικό μας, που ζούμε σε αυτήν;

Σε περίπτωση που οι ομάδες δεν έχουν ολοκληρώσει την προετοιμασία των παρουσιάσεων τους, οφείλουν να το κάνουν μέσω του wiki.

2ο δίωρο

Δίνεται ο απαραίτητος χρόνος για τις τελευταίες συνεννοήσεις των ομάδων και ξεκινούν οι παρουσιάσεις. Ο/η εκπαιδευτικός αναθέτει σε δύο εθελοντές/ντριες να αναλάβουν τον συντονισμό των παρουσιάσεων και τη συνοπτική καταγραφή στον πίνακα των απόψεων που κατατίθενται. Όπως και σε προηγούμενες δραστηριότητες κάθε ερώτηση παρουσιάζεται από διαφορετική ομάδα και οι υπόλοιπες συμπληρώνουν ή αν έχουν μια διαφορετική άποψη δίνεται η ευκαιρία για συζήτηση. Ο/η εκπαιδευτικός φροντίζει να συζητηθεί όσο γίνεται σε μεγαλύτερο βάθος το τελευταίο ερώτημα. Κάποιος/α αναλαμβάνει να αναρτήσει στο wiki τις απαντήσεις και οι υπόλοιποι/ες να συμπληρώσουν/βελτιώσουν, αν χρειάζεται.

Στη συνέχεια τίθεται το ερώτημα ποια δράση θα μπορούσαν να σχεδιάσουν ως μαθητική κοινότητα, ώστε να συμβάλουν με το δικό τους λιθαράκι στη σωτηρία του περιβάλλοντος. Οι ομάδες συσκέπτονται και καταθέτουν τις προτάσεις τους. Το τμήμα δεσμεύεται να καταλήξει στην απόφασή του στην επόμενη συνεδρίαση της μαθητικής του κοινότητας.

Μετά την ανάγνωση

Δ) 2 ώρες στην αίθουσα

Ο/η εκπαιδευτικός ενημερώνει ότι η σημερινή αποστολή είναι να προετοιμάσουν μια καλλιτεχνική πολυτροπική παρουσίαση ενός από τα τρία λογοτεχνικά κείμενα με τα οποία πρόσφατα ασχολήθηκαν, η οποία θα αναρτηθεί στο wiki και στο ηλεκτρονικό περιοδικό του σχολείου (ή θα παρουσιαστεί σε ειδική εκδήλωση). Τους προτείνονται



οι εξής επιλογές: να δημιουργήσουν ένα «φωτο-κόμικ» (με την τεχνική των παλιών φωτορομάντζων) ή ένα κόμικ. Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί τις δύο προτεινόμενες τεχνικές:

1) Για να δημιουργήσουν ένα «φωτο-κόμικ» μπορούν να υποδυθούν οι ίδιοι τους ρόλους βρίσκοντας κατάλληλα ρούχα, να φωτογραφηθούν σε κατάλληλο χώρο με ψηφιακή κάμερα και μετά να προσθέσουν στις φωτογραφίες τους συννεφάκια διαλόγου ή σκέψης και τα πλαίσια κειμένου αφήγησης (βρίσκονται στα «αυτόματα σχήματα» του επεξεργαστή κειμένου). Μπορούν να χρησιμοποιήσουν και μεικτή τεχνική, δηλαδή να φωτογραφηθούν με τα κατάλληλα ρούχα στις κατάλληλες στάσεις-εκφράσεις προσώπου, να εκτυπώσουν τις φωτογραφίες τους, να κόψουν μόνο τις μορφές τους (στο περίγραμμά τους) και να τις κολλήσουν σε φωτογραφίες ή ζωγραφιές που θα έχουν επιλέξει ως σκηνικό (όχι αναγκαστικά από το διαδίκτυο) τις οποίες επίσης θα έχουν εκτυπώσει. Αυτό το κολλάζ θα περάσει από σκάνερ, θα εισαχθεί και σε αρχείο επεξεργαστή κειμένου και σε αυτό θα προστεθούν τα συννεφάκια διαλόγου ή σκέψης και τα πλαίσια κειμένου για την αφήγηση.

2) Για να δημιουργήσουν ένα κόμικ μπορούν να ζωγραφίσουν και ήρωες και σκηνικό ή να ζωγραφίσουν τους ήρωες στις διάφορες στάσεις και να τους προσθέσουν (περικομμένους) σε σκηνικό εκτυπωμένο από το διαδίκτυο. Μετά ακολουθούν την ίδια διαδικασία για να ψηφιοποιήσουν κάθε καρτέ, να το εισάγουν σε αρχείο επεξεργαστή κειμένου και να προσθέσουν συννεφάκια διαλόγου ή σκέψης και πλαίσια κειμένου αφήγησης.

Στη συνέχεια γράφονται στον πίνακα οι δύο επιλογές για τα τρία διαφορετικά κείμενα και διαμορφώνονται οι ομάδες ανάλογα με την επιλογή που δηλώνει κάθε μαθητής/τρια. (Δεν αποκλείεται για κάποια από τις 6 επιλογές να δημιουργηθούν δύο ή και τρεις ομάδες και κάποια άλλη επιλογή να ακυρωθεί, αν δε συγκεντρώνει το ενδιαφέρον αρκετών παιδιών.) Οι ομάδες που δημιουργούνται διαβάζουν τις οδηγίες



που τους διανέμονται από τον/την εκπαιδευτικό και ακολουθούν τα βήματα της αποστολής τους:

α) Συσκέπτονται για το πώς θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν το έργο τους, τι είδους εργασία μπορεί να προσφέρει-αναλάβει ο καθένας (ζωγραφική/ χρωματισμός σκίτσων ή σκηνικών, αναζήτηση εικονικού υλικού στο διαδίκτυο, πληκτρολόγηση των κειμένων στα συννεφάκια, διαμόρφωση της διαδοχής των καρτέ στο αρχείο του επεξεργαστή κειμένου) τι υλικά χρειάζονται (ρούχα, κόλλες χαρτί, ψαλίδια, μολύβια, μπογιές κτλ.), τι τεχνικός εξοπλισμός (σκάνερ, ψηφιακή φωτογραφική, εκτυπωτής) και ποιος μπορεί να διαθέσει τι, αν χρειάζεται να συναντηθούν εκτός σχολείου (πότε και πού).

β) Χωρίζουν την ιστορία σε σκηνές με κριτήρια την αλλαγή χώρου και/ή χρόνου.

γ) Σκιαγραφούν πρόχειρα το/τα καρτέ με το/τα οποίο/α θα παρουσιάσουν κάθε σκηνή. Τους υπενθυμίζεται ότι μπορούν να επιλέξουν διαφορετικό καδράρισμα στους ήρωές τους (κοντινό, μεσαίο κτλ.) ανάλογα με το τι επιδιώκουν κάθε φορά.

δ) Μοιράζουν εργασίες.

Δίνονται 1-2 εβδομάδες για την ολοκλήρωση της καλλιτεχνικής δημιουργίας των ομάδων. Το τελικό αρχείο αναρτάται στο wiki και ακολουθεί ο σχολιασμός ετεροαξιολόγησης αρχικά από τους/τις συμμαθητές/τριες (πρέπει να εντοπίσουν ποιο είναι το πιο ισχυρό και ποιο το πιο αδύναμο στοιχείο του έργου) και στη συνέχεια από τον/την εκπαιδευτικό. Υπάρχει η δυνατότητα να οριστούν και βραβεία και να γίνει ψηφοφορία μεταξύ συμμαθητών/τριών (για παράδειγμα βραβείο πρωτοτυπίας και βραβείο φροντισμένης υλοποίησης).

Για να κλείσει το project, προτείνεται στους μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν από το σπίτι τους τη μεταφορά του διηγήματος του Ζαν Ζιονό σε καλλιτεχνικό κινούμενο σχέδιο: <http://www.youtube.com/watch?v=kVINXdU5UkU>.



ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο εργασίας

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΝΔΙΑΝΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ

Το κείμενο που ακολουθεί είναι η απάντηση του αρχηγού της φυλής Ντουγάμι των Ινδιάνων του Σιάτλ, την οποία στέλνει το 1855 στον Πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών που του ζητά να αγοράσει τη γη της φυλής του.

«Ο ουρανός, που πάντα έχει ένα δάκρυ συμπόνιας για το λαό μου, που μας φαίνεται αμετάβλητος και αιώνιος, μπορεί τώρα να αλλάξει. Σήμερα είναι καθαρός, αύριο όμως ίσως σκεπαστεί με σύννεφα. Τα λόγια μου είναι σαν τ' αστέρια, ποτέ δεν αλλάζουν. Σ' αυτά λοιπόν που θα πει ο Σιάτλ, μπορεί ο Μεγάλος Λευκός Αρχηγός να βασιστεί με σιγουριά, όπως βασίζεται στις εναλλαγές των εποχών.

Ο Μεγάλος Αρχηγός της Ουάσιγκτον μας στέλνει μήνυμα πως θέλει ν' αγοράσει τη γη μας. Καλοσύνη του, παρόλο που ξέρουμε ότι δεν έχει ανάγκη τη φιλία μας. Την πρότασή του πάντως θα τη σκεφτούμε καλά, γιατί ξέρουμε πως αν δεν δεχτούμε, ο λευκός θα θελήσει με τα όπλα ν' αρπάξει τη γη μας.

Ρωτάω όμως: Πώς μπορεί κανείς να πουλά ή να αγοράζει τον ουρανό ή τη ζεστασιά της γης; Η ιδέα μας φαίνεται περίεργη, επειδή ακριβώς δεν μας ανήκουν η δροσιά του αέρα και η διαύγεια του νερού. Πώς λοιπόν είναι δυνατόν να τ' αγοράσετε; Πάντως μην ανησυχείτε, θα πάρουμε την απόφασή μας.

Καθετί πάνω σ' αυτή τη γη είναι ιερό για το λαό μου. Κάθε λαμπερή πευκοβελόνα, κάθε αμμουδερή ακρογιαλιά, κάθε κομματάκι ομίχλης στα σκοτεινά δάση, κάθε ξέφωτο, κάθε βούισμα εντόμου είναι ιερό στη μνήμη του λαού μου. Είμαστε κομμάτι της γης και αυτή πάλι ένα κομμάτι από εμάς. Οι χυμοί που τρέχουν μέσα στα δέντρα μεταφέρουν τις μηνίμες του ερυθρόδερμου ανθρώπου. Τα ευωδιαστά



λουλούδια είναι αδελφές μας. Το ελάφι, το άλογο, ο μεγάλος αετός είναι τα αδέρφια μας. Οι απότομες ψηλές κορυφές, τα καταπράσινα λιβάδια, ο άνθρωπος, όλα ανήκουν στην ίδια οικογένεια.

Καταλαβαίνει λοιπόν τι μας ζητάει ο μεγάλος αρχηγός της Ουάσιγκτον, όταν μας παραγγέλνει ότι θέλει να αγοράσει τη γη μας;

Γρήγορα θα κατακλύσετε όλη τη χώρα. Ο μεγάλος αρχηγός μάς παραγγέλνει ότι θα μας εξασφαλίσει ένα μέρος, έτσι που να μπορούμε να ζούμε άνετα μεταξύ μας. Όπως ο πατέρας που αποφασίζει για τα παιδιά του.

Ξέρουμε ότι ο λευκός δεν καταλαβαίνει τους τρόπους μας. Ένα κομμάτι γης μοιάζει σ' αυτόν με ένα οποιοδήποτε κομμάτι, γιατί είναι ένας ξένος που έρχεται μέσα στη νύχτα και παίρνει ό,τι έχει ανάγκη. Η γη δεν είναι σύντροφός του, αλλά εχθρός του. Με την απληστία του θα την καταβροχθίσει και δεν θα αφήσει πίσω του τίποτα παρά μόνο έρημο.

Βρίσκουμε χαρά στα δάση. Ίσως να μην το καταλαβαίνετε γιατί οι συνήθειές μας είναι διαφορετικές από τις δικές σας.

Το πεντακάθαρο νερό που κυλά στα ρυάκια και στα ποτάμια μεταφέρει στο διάβα του και το αίμα των προγόνων μας. Το μουρμουρητό του είναι η φωνή τους. Κάθε φευγαλέα αντανάκλαση του φωτός πάνω στο διάφανο νερό των λιμνών εξιστορεί γεγονότα και παραδόσεις από τη ζωή του λαού μας. Τα ποτάμια είναι αδέρφια μας. Σβήνουν τη δίψα μας, μεταφέρουν τα κανό μας και τρέφουν τα παιδιά μας.

Αν σας πουλήσουμε τη γη μας, μην ξεχάσετε να μάθετε και στα δικά σας παιδιά πως τα ποτάμια είναι αδέρφια όλων μας.

Οι τρόποι μας είναι διαφορετικοί από τους δικούς σας. Η όψη των πόλεών σας κάνει κακό στα μάτια του ερυθρόδερμου. Ο θόρυβος ταραάζει τα αυτιά μας. Αλλά αυτό μπορεί να συμβαίνει επειδή είμαι ένας άγριος και δεν καταλαβαίνω.

Την αδικαιολόγητη απαίτησή σας ν' αγοράσετε τη γη μας, θα την σκεφτούμε προσεκτικά. Αν δεχτούμε, θα βάλω έναν όρο: Ο λευκός άνθρωπος θα πρέπει να συμπεριφέρεται στα ζώα σαν νάταν αδέρφια του. Είμαι άγριος και δεν καταλαβαίνω, γιατί ο λευκός αφήνει πίσω του χιλιάδες νεκρά βουβάλια, πυροβολώντας μόνο για το



κέφι του μέσα από το σιδερένιο όπλο που καπνίζει, ενώ εμείς δεν σκοτώνουμε παρά μόνο για να τραφούμε.

Τι είναι ο άνθρωπος χωρίς τα ζώα; Αν εξαφανίζονταν όλα τα ζώα, ο άνθρωπος θα πέθαινε από μεγάλη πνευματική ερημιά. Ό,τι συμβεί στα ζώα θα συμβεί σύντομα και στον άνθρωπο.

Ξέρουμε τουλάχιστον αυτό: Η γη δεν ανήκει στον άνθρωπο, ο άνθρωπος ανήκει στη γη. Κι ακόμα, πως εμείς δεν δημιουργήσαμε τον ιστό της ζωής, αλλά αποτελούμε μόνο μία ίνα μέσα σ' αυτόν. Αν προκαλέσουμε κάποια καταστροφή στον ιστό, οι συνέπειες θα έλθουν και σε εμάς τους ίδιους.

Πρέπει να το πάρουμε απόφαση: Η νύχτα και η μέρα δεν μπορούν να υπάρξουν μαζί την ίδια στιγμή.

Την αδικαιολόγητη απαίτηση του λευκού ν' αγοράσει τη γη μας, θα την σκεφτούμε καλά. Όμως, ο λαός μου ρωτά: Τι θέλει ν' αγοράσει ο λευκός; Γίνεται να αγοράσει κανείς τον ουρανό ή τη γρηγοράδα της αντιλόπης; Θα κάνετε λοιπόν τη γη ό,τι θέλετε επειδή ο ερυθρόδερμος θα υπογράψει σ' ένα κομμάτι χαρτί και θα το παραδώσει στο λευκό; Τη στιγμή που δεν μας ανήκει η δροσιά του αέρα και το άφρισμα του νερού, γιατί επιμένετε να τ' αγοράσετε;

Όλοι μοιράζονται τον αέρα με την ίδια πνοή. Τα ζώα, τα δέντρα, ο άνθρωπος μοιράζονται την ίδια ανάσα. Ο αέρας που έδωσε στον παππού μας την πρώτη του αναπνοή θα πάρει και τον τελευταίο του στεναγμό. Ο λευκός δεν φαίνεται να δίνει σημασία στον αέρα που αναπνέει. Όπως ο άρρωστος που του έχει εξασθενήσει η όσφρηση.

Πουθενά στις πολιτείες του λευκού δεν υπάρχει μια ήσυχη ειρηνική γωνιά. Δεν υπάρχει τόπος να σταθείς ν' ακούσεις το ξεπέταγμα των φύλλων την άνοιξη ή το βουητό των εντόμων. Αλλά τι μένει από τη ζωή, όταν ο άνθρωπος δεν μπορεί να αφογκραστεί το μοναχικό κάλεσμα του κοκκινολαίμη ή τις συζητήσεις των βατράχων τη νύχτα στη μικρή λίμνη; Ίσως είμαι άγριος και δεν καταλαβαίνω.

Θα την σκεφτούμε την πρότασή σας. Δεν έχει σημασία πού θα περάσουμε το υπόλοιπο της ζωής μας. Τα παιδιά μας είδαν τους πατεράδες τους ταπεινωμένους. Οι πολεμιστές μας ντροπιάστηκαν. Μετά τις ήττες περνούν τις μέρες τους άσκοπα και δηλητηριάζουν τα κορμιά τους με δυνατό ποτό. Μετά από λίγους χειμώνες, μετά από



λίγα φεγγάρια, κανένα παιδί των μεγάλων φυλών δε θα μείνει για να πενθήσει ένα λαό, που κάποτε ήταν δυνατός και με πολλές ελπίδες, όπως είναι ο δικός σας σήμερα.

Τι να πενθήσω; Τι να πενθήσω από τον αφανισμό του λαού μου; Οι λαοί αποτελούνται από ανθρώπους και οι άνθρωποι έρχονται και φεύγουν, όπως τα κύματα της θάλασσας.

Ο καιρός της δικής σας παρακμής είναι ακόμη μακριά αλλά θα 'ρθεί. Κανείς δεν ξεφεύγει από το γραφτό του. Μολύνετε τα κρεβάτια σας και μία νύχτα θα πάθετε ασφυξία από τα ίδια σας τα απορρίμματα.

Αν ξέραμε τα όνειρα του λευκού... Ο θεός σας προσφέρει κυριαρχία στα ζώα, στα δάση και στους ερυθρόδερμους για κάποιον ιδιαίτερο λόγο. Όμως αυτός ο λόγος είναι ένα αίνιγμα για μας. Είναι κάτι που δεν καταλαβαίνουμε, όταν όλα τα βουβάλια εξοντώνονται, τα άγρια άλογα δαμάζονται, οι απόκρυφες γωνιές του δάσους μολύνονται από τους ανθρώπους και η όψη των λόφων, που είναι γεμάτη από λουλούδια, γεμίζει από τα καλώδια του τηλεγράφου.

Πού είναι η λόχη; Εξαφανισμένη! Πού είναι ο αετός; Εξαφανισμένος! Αυτό είναι το τέλος της ζωής και η αρχή του θανάτου.

Όταν ο τελευταίος Ινδιάνος λείπει από τη γη και ο λευκός φέρνει στη μνήμη του το λαό μου σαν ένα θρύλο, οι ψυχές των νεκρών μας θα ταξιδεύουν σαν το σύννεφο πάνω στον κάμπο, θα γεμίζουν τις ακρογιαλιές και θα φιλοξενούνται στα δάση που αγάπησαν, όπως το μωρό που αγαπά το χτύπο της μητρικής καρδιάς. Ο λευκός δεν θα 'ναι ποτέ μόνος σ' αυτό τον τόπο. Ας μεταχειριστεί λοιπόν το λαό μου με δικαιοσύνη και ειλικρίνεια, γιατί στους νεκρούς δε λείπει η δύναμη.

Μίλησα για θάνατο; Δεν υπάρχει θάνατος. Μόνο η εναλλαγή των κόσμων.»

Η αποστολή σας

Στόχος σας είναι να «ξεκλειδώσετε» το παραπάνω κείμενο, δηλαδή να το κατανοήσετε σε βάθος.

Η διαδικασία



1. Θα βοηθηθείτε, αν προσπαθήσετε να απαντήσετε στα παρακάτω τέσσερα ερωτήματα:

α) Ποια είναι η πρόταση των Λευκών προς τους Ινδιάνους;

β) Η απάντηση των Ινδιάνων είναι θετική ή αρνητική; Δίνουν την απάντηση που πραγματικά θα ήθελαν κι αν όχι, γιατί δίνουν αυτή την απάντηση;

γ) Οι Ινδιάνοι δεν αντιλαμβάνονται τον τρόπο σκέψης των Λευκών, γιατί έχουν μια διαφορετική στάση απέναντι στη φύση. Συνοψίστε σε μια απλή πρόταση αυτή τη στάση.

δ) Αναζητήστε τα επιχειρήματα με τα οποία στηρίζει ο Ινδιάνος αρχηγός την ορθότητα αυτής της στάσης.

2. Τώρα που το κείμενο έχει «ξεκλειδωθεί», οι επόμενες ερωτήσεις σας καλούν να σκεφτείτε πάνω στο περιεχόμενό του.

α) Πιστεύετε ότι ένας σημερινός «Λευκός» μπορεί να αντιληφθεί καλύτερα τη στάση των Ινδιάνων από ό,τι μπορούσε ένας «Λευκός» εκείνης της εποχής; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας,

β) Ποιες είναι οι δικές σας απόψεις για τη φιλοσοφία ζωής των Ινδιάνων και για τα επιχειρήματα που χρησιμοποίησε ο αρχηγός τους.

Αν δεν προλάβετε να ολοκληρώσετε την προετοιμασία σας, συνεχίστε τη συμπλήρωση του φύλλου εργασίας μέσω του wiki του τμήματος. Μπορείτε, αν θέλετε, να ορίσετε συγκεκριμένη ώρα «συνεύρεσης», για να συμπέσετε στην πλατφόρμα και να συνεργαστείτε on line.



2^ο Φύλλο εργασίας (για το «Μαύρο κύμα»)

Με στόχο να προετοιμαστείτε για μια δική σας καλλιτεχνική δημιουργία βασισμένη στο «Μαύρο κύμα», θα πρέπει να εμβαθύνετε στο κείμενο. Σκεφτείτε λοιπόν πάνω στα ακόλουθα ερωτήματα, καταλήξτε σε απαντήσεις και μην ξεχάσετε να τις αιτιολογήσετε.

α) Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα που παρατίθεται στο τέλος του αποσπάσματος στο σχολικό βιβλίο, για να μάθετε ποιος είναι ο συγγραφέας-πομπός, σκεφτείτε πώς θα τον χαρακτηρίζατε από τις επιλογές που έχει κάνει στη ζωή του;

β) Σε ποιους πιστεύετε ότι απευθύνει το εν λόγω κείμενο (ποιους δέκτες έχει κατά νου);

γ) Ποιος είναι ο σκοπός για τον οποίο το έγραψε και ποια η σχέση της ζωής που έχει επιλέξει (δείτε το βιογραφικό) με τον σκοπό που επιδιώκει, όταν συγγράφει το κείμενο;

δ) Ο συγγραφέας έχει επιλέξει την υποκειμενική ή την αντικειμενική αφήγηση (προϋποτίθεται ότι το τμήμα έχει ήδη ασχοληθεί με αυτή τη διάκριση σε προηγούμενο project), και κατά πόσο η επιλογή του συγγραφέα εξυπηρετεί τον σκοπό του κειμένου;

ε) Ποιο αφηγηματικό εύρημα του συγγραφέα προκαλεί στον αναγνώστη έντονα συναισθήματα για την Κενγκά (τι δε θα ήταν αναμενόμενο στην περίπτωση ρεαλιστικής αφήγησης);

στ) Θεωρείτε ότι ο σκοπός του συγγραφέα θα τον οδηγήσει σε ένα αισιόδοξο ή ένα απαισιόδοξο τέλος και γιατί θα επέλεγε το ένα ή το άλλο;

Αν δεν προλάβετε να ολοκληρώσετε την προετοιμασία σας, θα συνεχίσετε τη συμπλήρωση του φύλλου εργασίας μέσω του wiki του τμήματος.



3^ο Φύλλο εργασίας

Η αποστολή σας

Η αποστολή σας είναι να εικονογραφήσετε το «Μαύρο κύμα» και το τέλος στο οποίο έχετε καταλήξει.

Η διαδικασία

Αν ανάψετε την οθόνη του υπολογιστή της ομάδας σας, θα βρείτε ήδη ανοικτό ένα αρχείο επεξεργαστή κειμένου, όπου έχει αντιγραφεί το απόσπασμα του σχολικού βιβλίου και όπου :

α) Θα συμπληρώσετε το δικό σας τέλος. Σας υπενθυμίζονται οι βασικοί κανόνες της αφήγησης (που έχουν συζητηθεί στην προηγούμενη θεματική ενότητα):

- σαφήνεια στη ροή του χρόνου και στις αλλαγές χώρου και προσώπων,
- τήρηση από την αρχή ως το τέλος του κειμένου της απόφασης για αφήγηση σε παρελθοντικούς χρόνους ή σε ιστορικό ενεστώτα,
- αλλαγή παραγράφου στις αλλαγές σκηνής.

Υπογραμμίζεται ότι το κείμενό σας, για να αποτελεί φυσική συνέχεια του «Μαύρου κύματος», θα πρέπει να διατηρεί την αφήγηση από την οπτική γωνία και στο χρονικό επίπεδο που έχει επιλέξει ο συγγραφέας.

Προσοχή: Για λόγους ασφαλείας, φροντίζετε να κάνετε συχνά αποθήκευση του αρχείου.

β) Θα συμπληρώσετε φωτογραφίες με λεζάντες. Θα πρέπει να περιλάβετε το λιγότερο τρεις φωτογραφίες, με τις οποίες θα εικονογραφήσετε διάφορα στιγμιότυπα της ιστορίας, συνδυάζοντας κάθε φωτογραφία με ένα σύντομο απόσπασμα από το «Μαύρο κύμα» ή από το δικό σας τέλος (το απόσπασμα θα λειτουργήσει ως λεζάντα της φωτογραφίας). Μπορείτε να αξιοποιήσετε φωτογραφίες που είχατε βρει στην αναζήτηση που κάνατε πριν την ανάγνωση του κειμένου, καθώς και φωτογραφίες που



θα προκύψουν από μια νέα αναζήτηση. Να έχετε κατά νου ότι στην παρουσίασή σας οφείλετε να εξηγήσετε προφορικά με ποιο κριτήριο συνδυάσατε κάθε φωτογραφία με τη λεζάντα της.

γ) Μπορείτε να κάνετε στο αρχείο όποιες αλλαγές επιθυμείτε όσον αφορά τη γραμματοσειρά (τύπος, μέγεθος, χρώμα), τη διάταξη της σελίδας κτλ., αλλά πρέπει να μπορείτε και να τις αιτιολογήσετε.

δ) Όταν τελειώσετε, θα αναρτήσετε το αρχείο στη σχετική σελίδα του wiki και θα το αποθηκεύσετε και στα USB δύο μελών της ομάδας.

Πριν ξεκινήσετε να δουλεύετε, μην παραλείψετε να διαβάσετε τα κριτήρια αξιολόγησης της δουλειάς σας:

Κριτήρια αξιολόγησης της ομάδας

1. Πνεύμα συνεργασίας και ενεργή συμμετοχή όλων των μελών της ομάδας
2. Καλή διαχείριση του χρόνου (ολοκλήρωση της εργασίας εντός της προθεσμίας)
3. Επιτυχής η επιλογή για το τέλος της ιστορίας (ισχυροποιεί το μήνυμα)
4. Τήρηση των κανόνων που τέθηκαν για την αφήγηση
5. Πετυχημένος ο συνδυασμός φωτογραφιών και κειμένων στις λεζάντες και επαρκής αιτιολόγηση
6. Κείμενο γενικά φροντισμένο από αισθητική άποψη
7. Εκφραστική ανάγνωση στην παρουσίαση

Οι ομάδες που δεν προλάβουν να τελειώσουν το κείμενό τους στο εργαστήριο, οφείλουν να το κάνουν συνεργαζόμενες μέσω wiki.

Φύλλο ατομικής αξιολόγησης 1

Σε συνέχεια όσων συζητήθηκαν στις τελευταίες συναντήσεις, θα συντάξετε ατομικά μια παράγραφο, για να δώσετε την άποψή σας σε ένα από τα δύο θέματα/ερωτήματα που ακολουθούν:



α) Ο Σεπούλβεδα θα πετύχαινε καλύτερα το σκοπό του, αν εξέδιδε εικονογραφημένο το βιβλίο του;

β) Το κινούμενο σχέδιο το οποίο στηρίζεται στο βιβλίο του Σεπούλβεδα υπηρετεί πανομοιότυπα τον σκοπό του συγγραφέα;

Θα παρουσιάσετε σε μια πρώτη περίοδο (θεματική περίοδος) την άποψή σας, μετά με το λιγότερο δύο περιόδους θα τεκμηριώσετε την άποψή σας (αιτιολογώντας, δίνοντας παραδείγματα...) και θα «κλείσετε» με μια τελευταία περίοδο (κατακλείδα), που όμως δε θα επαναλαμβάνει τη θεματική περίοδο αλλά θα προσθέτει κάποιο νέο στοιχείο, θα επεκτείνει κτλ. Στην επιχειρηματολογία σας να λάβετε υπόψη και τους δέκτες στους οποίους απευθύνονται οι διαφορετικές εκδοχές της ιστορίας (βιβλίο και εικονογραφημένο βιβλίο ή κινούμενο σχέδιο).

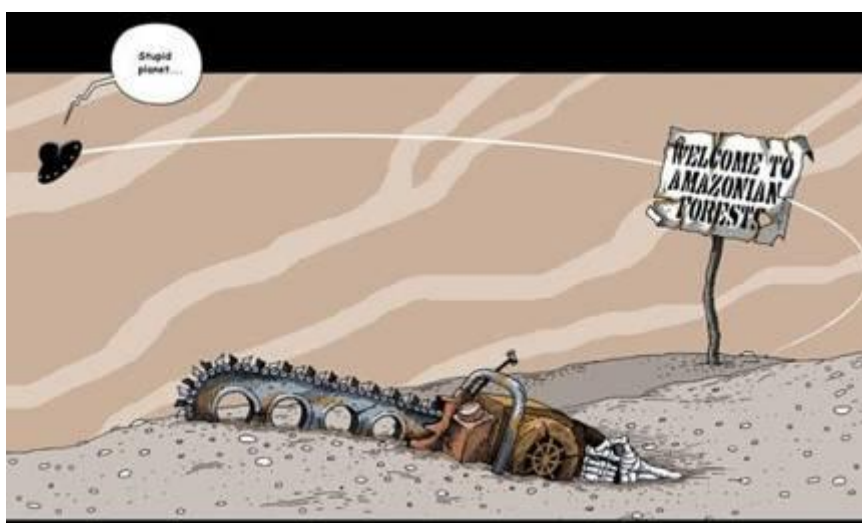
Φύλλο ατομικής αξιολόγησης 2

A) Παρατηρήστε προσεκτικά το σκίτσο ή τη φωτογραφία που ακολουθεί στο τέλος της σελίδας.

B) Περιγράψτε αναλυτικά την εικόνα. Μην ξεχάσετε να οργανώσετε την περιγραφή σας μετακινώντας την εστίαση ομαλά στο χώρο (χωρίς άλματα).

Γ) Γράψτε ένα σχόλιο, το οποίο θα δημοσιευτεί συνοδευόμενο από το σκίτσο στο ηλεκτρονικό περιοδικό, ακολουθώντας τις εξής οδηγίες: Θα συντάξετε μια παράγραφο όπου η θεματική περίοδος θα συμπυκνώνει το μήνυμα της εικόνας. Στη συνέχεια θα εξηγήσετε τη θεματική περίοδο (πχ. με παραδείγματα) ή θα την αιτιολογήσετε (με αιτιολογικές προτάσεις, που ξεκινούν με «γιατί», «επειδή» κτλ.). Θα κλείσετε την παράγραφο με μια κατακλείδα (προσοχή: δε θα πρέπει να επαναλαμβάνει τη θεματική περίοδο αλλά να την επεκτείνει, να τη συμπληρώνει...). Θα βάλετε και τίτλο στο κείμενό σας, αφού θα αποτελεί σχόλιο εφημερίδας, δηλαδή σύντομο άρθρο.

(Από τις παρακάτω εικόνες κάθε μαθητής/τρια έχει στο φύλλο αξιολόγησης μόνο μία, που είναι διαφορετική από αυτή του διπλανού του/της.)



(Στην πινακίδα γράφει « Καλώς ήρθατε στα δάση του Αμαζονίου» και μέσα από το διαστημόπλοιο (UFO) ακούγεται «Ηλίθιος πλανήτης!».)



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



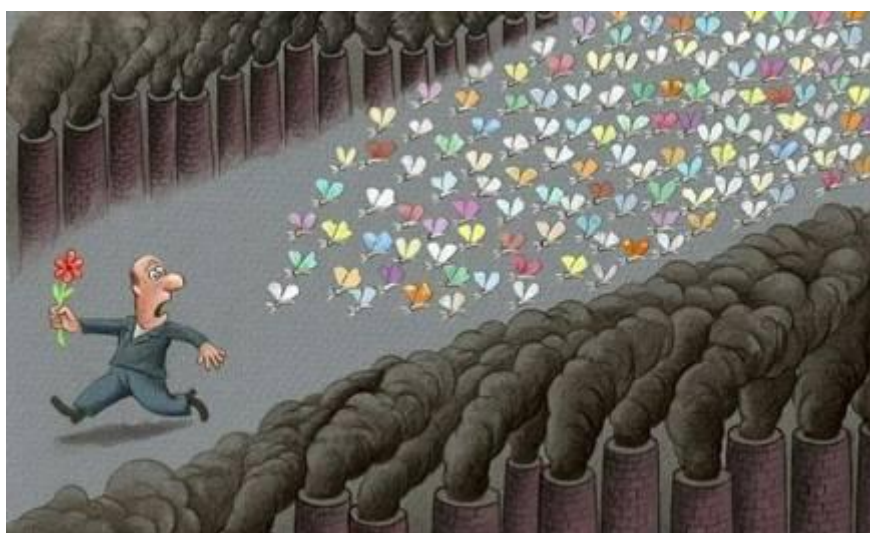
**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ**
ένδυνωση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ



**ΕΣΠΑ
2007-2013**
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης




Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο


**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ**
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης


**ΕΣΠΑ
2007-2013**
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ





Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



www.stopclimatechange.gr

Ψηνόμεστε. Δες την αμή τραγικήτητα. Το κλίμα αλλάζει.



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ





(Στη σημαία γράφει «αδιαφορία». Το σκίτσο εμπνέεται από μια πολύ γνωστή φωτογραφία του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, στην οποία Αμερικανοί στρατιώτες υψώνουν τη σημαία τους μετά από μια νίκη σε μάχη με τον Ιαπωνικό στρατό.)



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ





Φύλλο εργασίας 4

Η αποστολή σας

Θα μελετήσετε παραδείγματα διαφορετικών ειδών κειμένων που αναφέρονται σε οικολογικό θέμα, ώστε να εντοπίσετε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, να πάρετε ιδέες και να καταλήξετε για το είδος του κειμένου που θα παραγάγετε στην επόμενη φάση.

Η διαδικασία

1. Θα επισκεφτείτε τις παρακάτω διευθύνσεις, θα διαβάσετε ή θα παρακολουθήσετε τα μονοτροπικά ή πολυτροπικά κείμενα που θα βρείτε σε αυτές:

Επιστημονική είδηση

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/nea/content.html?t=2,2028&h=99790&l=56660#pinpoint

Ρεπορτάζ τοπικής εφημερίδας

<http://www.emprosnet.gr/article/36216-anakyklosi-se-pliri-anaptyxi>

Είδηση σε τηλεοπτικό κανάλι

<http://www.skai.gr/player/TV/?MMID=231819>

Τηλεοπτικό σποτ οικολογικής καμπάνιας

<http://www.youtube.com/watch?v=JvHrNTEILvI&feature=BFa&list=ULfzAUsm-UXBw>

<http://www.youtube.com/watch?v=DDCh7pb2Jj0>

Τραγούδι οικολογικής οργάνωσης

http://www.youtube.com/watch?v=4WK_5zfXtFk&feature=relmfu

Ενημερωτικό και προτρεπτικό φυλλάδιο οικολογικής οργάνωσης

http://www.greenpeace.org/greece/Global/greece/image/2012/oceans/code/web%20fg_final.pdf



Αφίσα



2. Θα εντοπίσετε τα χαρακτηριστικά αυτών των κειμενικών ειδών απαντώντας στα παρακάτω ερωτήματα (συμπληρώνοντας για κάθε κειμενικό είδος τα αντίστοιχα πεδία στους πίνακες που ακολουθούν):
1. Το είδος του κειμένου προϋποθέτει την πολυτροπικότητα ή αυτή δεν είναι αναγκαία;
 2. Αν είναι δυνατή μια μονοτροπική εκδοχή του συγκεκριμένου κειμενικού είδους, αυτή η εκδοχή είναι επικοινωνιακά το ίδιο αποτελεσματική με την πολυτροπική του εκδοχή; Αιτιολογήστε.
 3. Στην περίπτωση που πρόκειται για κειμενικό είδος πολυτροπικό, ποιοι κώδικες επικοινωνίας συνυπάρχουν;
 4. Το είδος του κειμένου επιτρέπει α) την υποκειμενικότητα β) την οικειότητα στην έκφραση ή επιβάλλεται α) ένα αποστασιοποιημένο β) ένα επίσημο ύφος;



5. Ποια τα δομικά στοιχεία αυτού του κειμενικού είδους; (π.χ. απαιτείται τίτλος, υπότιτλος, όνομα συντάκτη, λογότυπο της οργάνωσης, σλόγκαν, εικόνα, μελωδία, στίχοι...)
6. Ποιος/οι είναι ο/οι σκοπός/οί κάθε κειμένου (ενημερώνει, προβληματίζει, ευαισθητοποιεί, προτείνει κάποιες δράσεις)
7. Θα συζητήσετε αν κάποια κειμενικά είδη φαίνεται να προσφέρονται περισσότερο για κάποιους σκοπούς και γιατί;

Ερώτηση 1

Επιστημονική είδηση	
Ρεπορτάζ τοπικής εφημερίδας	
Είδηση σε τηλεοπτικό κανάλι	
Τηλεοπτικό σποτ οικολογικής καμπάνιας	
Τραγούδι οικολογικής οργάνωσης	
Φυλλάδιο οικολογικής οργάνωσης	
Αφίσα	

Ερώτηση 2



Επιστημονική είδηση	
Ρεπορτάζ τοπικής εφημερίδας	
Είδηση σε τηλεοπτικό κανάλι	
Τηλεοπτικό σποτ οικολογικής καμπάνιας	
Τραγούδι οικολογικής οργάνωσης	
Φυλλάδιο οικολογικής οργάνωσης	
Αφίσα	

Ερώτηση 3

Επιστημονική είδηση	
Ρεπορτάζ τοπικής εφημερίδας	
Είδηση σε τηλεοπτικό κανάλι	
Τηλεοπτικό σποτ οικολογικής καμπάνιας	



Τραγούδι οικολογικής οργάνωσης	
Φυλλάδιο οικολογικής οργάνωσης	
Αφίσα	

Ερώτηση 4

Επιστημονική είδηση	
Ρεπορτάζ τοπικής εφημερίδας	
Είδηση σε τηλεοπτικό κανάλι	
Τηλεοπτικό σποτ οικολογικής καμπάνιας	
Τραγούδι οικολογικής οργάνωσης	
Φυλλάδιο οικολογικής οργάνωσης	
Αφίσα	

Ερώτηση 5



Επιστημονική είδηση	
Ρεπορτάζ τοπικής εφημερίδας	
Είδηση σε τηλεοπτικό κανάλι	
Τηλεοπτικό σποτ οικολογικής καμπάνιας	
Τραγούδι οικολογικής οργάνωσης	
Φυλλάδιο οικολογικής οργάνωσης	
Αφίσα	

Ερώτηση 6

Επιστημονική είδηση	
Ρεπορτάζ τοπικής εφημερίδας	
Είδηση σε τηλεοπτικό κανάλι	
Τηλεοπτικό σποτ οικολογικής καμπάνιας	



Τραγούδι οικολογικής οργάνωσης	
Φυλλάδιο οικολογικής οργάνωσης	
Αφίσα	

Ερώτηση 7:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Καλή επιτυχία!



Φύλλο εργασίας 5

Η αποστολή σας

Σήμερα θα μελετήσετε παραδείγματα πολυτροπικών κειμένων που επιχειρηματολογούν πάνω σε ένα οικολογικό πρόβλημα, ώστε να έρθετε σε επαφή με διαφορετικές στρατηγικές πειθούς και να αντλήσετε ίσως χρήσιμες ιδέες για το δικό σας κείμενο.

Η διαδικασία

Καθώς θα προβάλλονται στην ολομέλεια παραδείγματα πολυτροπικών κειμένων θα εστιάσετε την προσοχή σας στα παρακάτω ερωτήματα. Στη συνέχεια εθελοντές/ντριες θα παίρνουν το λόγο για να απαντήσουν και να συζητήσουν πάνω στα εξής ερωτήματα:

- α) Ποιο είναι το εύρημα στο οποίο στηρίζεται το συγκεκριμένο κείμενο; Αξιολογήστε το εύρημα.
- β) Πώς λειτουργεί η εικόνα σε σχέση με τον λόγο; Τον εικονογραφεί, τον συμπληρώνει, ενισχύει το μήνυμά του, βοηθά στην κατανόησή του, τον υποκαθιστά (δηλαδή κάποιο μέρος του μηνύματος εμφανίζεται μονάχα με εικόνα);
- γ) Πώς λειτουργεί ο ήχος σε σχέση με τον λόγο; Τον αναδεικνύει κερδίζοντας την προσοχή του ακροατή, ενισχύει το μήνυμά του, βοηθά στην κατανόηση ή στην αποδοχή του μηνύματος;
- δ) Με ποιο τρόπο προσπαθεί να πείσει το συγκεκριμένο παράδειγμα κειμένου: απευθύνεται στη λογική μας (με επιχειρήματα ορθολογικά, στοιχεία επιστημονικά), απευθύνεται στο θυμικό μας (επιχειρεί να συγκινήσει, να σοκάρει...) ή συνδυάζει τους παραπάνω τρόπους πειθούς;
- ε) Στην περίπτωση κόμικ ή ταινίας μικρού μήκους, παρατηρήστε το διαφορετικό καδράρισμα/πλάνο. Υπάρχει κάποια επιλογή που σας έκανε εντύπωση, που είχε σημασία για την πετυχημένη μετάδοση του συγκεκριμένου μηνύματος;



Φύλλο εργασίας 6

Η αποστολή σας

Θα ασχοληθούμε σήμερα με ένα διήγημα που σχετίζεται με το θέμα του project.

Η διαδικασία

- α) Θα συντάξετε το αφηγηματικό διάγραμμα του κειμένου (χώρος, χρόνος, πρόσωπα, πρόβλημα, δράση, αποτέλεσμα, λύση).
- β) Σε ποια οικονομική κατάσταση βρίσκετε ο Μαρκοβάλντο. Να στηρίξετε την απάντησή σας σε πληροφορίες που παρέχει το κείμενο.
- γ) Για ποιους λόγους ο Μαρκοβάλντο έχει την εμμονή να αναζητά διαρκώς σημάδια της φύσης στο αστικό περιβάλλον όπου ζει; Να διατυπώσετε κάποιες υποθέσεις.
- δ) Να συζητήσετε αν οι ίδιοι εσείς και γενικά οι συνομήλικοί σας έχουν παρόμοια ανάγκη.
- ε) Να σκεφτείτε τους λόγους για τους οποίους εντάχθηκε το συγκεκριμένο διήγημα στην τρέχουσα θεματική ενότητα.



Φύλλο εργασίας 7

Η αποστολή σας

Θα ασχοληθούμε σήμερα με ένα ακόμα διήγημα που σχετίζεται με το θέμα του project.

Η διαδικασία

Να αναζητήσετε τις απαντήσεις (τεκμηριώνοντας με παραπομπές στο κείμενο) στα εξής ερωτήματα:

α) Ποιος ο σκοπός του συγγραφέα όταν γράφει το διήγημα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β) Τι συναισθήματα και τι σκέψεις γεννά στους αναγνώστες η ιστορία αφενός για το κεντρικό πρόσωπο και αφετέρου για τη δράση του;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



.....
.....

γ) Τι περισσότερο σας εντυπωσιάζει σε αυτή την ιστορία;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

δ) Ποια είναι η συνολική προσφορά του Μπουβιέ;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ε) Ο Μπουβιέ δρούσε στοχεύοντας μόνο στα άμεσα αποτελέσματα, δηλ. στον πολλαπλασιασμό των δέντρων ή είχε συνείδηση των έμμεσων αποτελεσμάτων και το σχέδιό του ήταν ευρύτερο;

.....
.....
.....
.....



.....
.....

στ) Από ποιες λεπτομέρειες μας αποκαλύπτεται σταδιακά η προσωπικότητα του βασικού ήρωα;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ζ) Ποια είναι τα κίνητρό του και ποια δεν είναι;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....



- Γενικό πλάνο: πιο σφικτό από το προηγούμενο, μπορούν να διακριθούν άνθρωποι ή αντικείμενα στο μέγεθος των ανθρώπων (π.χ. ένα γήπεδο)
- Μεσαίο πλάνο: τα άτομα όρθια γεμίζουν το κάδρο της οθόνης
- Αμερικάνικο πλάνο: οι άνθρωποι εμφανίζονται από το κεφάλι ως τα γόνατα (προέρχεται από τα γουέστερν, όπου στις μονομαχίες το όριο ήταν το ρεβόλβερ που κρεμόταν στη ζώνη)
- Κοντινό πλάνο: ο άνθρωπος εμφανίζεται από το κεφάλι έως το μέσο του στήθους
- Γκρο πλαν: στο κάδρο μόνο το κεφάλι και οι ώμοι ή κάποιο άλλο μέρος του σώματος (π.χ. μόνο τα χέρια σε ένα πιάνο)
- Πολύ γκρο πλάνο: ο φακός εστιάζει σε μια λεπτομέρεια (ένα δάκρυ που κυλά στο μάγουλο, ένα δακτυλίδι, κάποιες λέξεις σε ένα χαρτί)
- Υποκειμενικό πλάνο: Ο θεατής, μέσω της κάμερας, βλέπει ό,τι υποτίθεται πως βλέπει ο ηθοποιός.



Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Σχεδόν όλες οι δραστηριότητες καθώς και το παραδοτέο που προβλέπεται (η δημιουργία ιστοσελίδας με οικολογικό περιεχόμενο) θα μπορούσαν να ενδιαφέρουν στην περίπτωση σχεδιασμού ενός περιβαλλοντικού προγράμματος.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Αν δεν έχουν οι μαθητές/τριες μια άνεση στη χρήση των ΤΠΕ, μπορεί να δυσκολευτούν στο παραδοτέο της τελευταίας δραστηριότητας ή μπορεί να αποφύγουν τη δημιουργία σύνθετων πολυτροπικών κειμένων επιχειρηματολογίας για την 7^η δραστηριότητα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βεκρής, Α. 2012. *Το σχολείο στον χρόνο*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β΄ Γυμνασίου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Bruns, A. & Humphreys, S. 2007. Building Collaborative Capacities in Learners. *The M/cyclopedia Project Revisited*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:

http://www.wikisym.org/ws2007/publish/Bruns_WikiSym2007_MCyclopedia.pdf

[10.11.2012]

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:



http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html

[15.11.2012]

- Ματσαγγούρας, Η. 2008. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση. Για το καθημερινό μάθημα και τα προγράμματα του ολοήμερου σχολείου, τα περιβαλλοντικά, τα πολιτιστικά και τα ευρωπαϊκής συνεργασίας*, Αθήνα: Γρηγόρης.
- Νέζη, Μ. 2010. Εκπαιδευτικές εφαρμογές wiki. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02*. Πάτρα: ΙΤΥΕ.